

Αμυντική Διπλωματία και Εξωτερική Πολιτική

Σμχου (Ι) Στεφ. Πανδή, Σπουδαστή 64^{ης} ΕΣ ΣΕΘΑ

Μάρτιος 2012

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, η άρση του διπολισμού σηματοδότησε μία σειρά από αλλαγές, μεταβολές, ανακατατάξεις και νέες γεωπολιτικές ισορροπίες και συσχετισμούς. Το σημερινό διεθνές περιβάλλον χαρακτηρίζεται από έντονα φαινόμενα αστάθειας, ρευστότητας, υψηλής αλληλεξάρτησης και εύθραυστων ισορροπιών. Το διεθνές, το περιφερειακό και το εθνικό περιβάλλον ασφάλειας τείνουν να χαρακτηριστούν ως πεδία συγκριτικά ομόκεντρα.

Η ατζέντα του 21ου αιώνα περιλαμβάνει μια σειρά από προβλήματα – προκλήσεις¹ που γίνονται ολοένα και πιο πιεστικά: πολεμικές συγκρούσεις, φυσικές καταστροφές, ενέργεια, υδάτινοι πόροι, μετανάστευση και λαθρομετανάστευση, θρησκευτικό φονταμενταλισμό, διεθνή τρομοκρατία, οργανωμένο έγκλημα και πειρατεία, εξάπλωση όπλων μαζικής καταστροφής, πολιτιστική, πολιτική και οικονομική παγκοσμιοποίηση κλπ.

Η Ελλάδα ευρισκόμενη σε ένα κρίσιμο Γεωπολιτικό χώρο,² και σε ένα ραγδαία μεταβαλλόμενο γεωστρατηγικό περιβάλλον, καλείται να αντιμετωπίσει με αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα ένα σύνολο σύνθετων και πολυδιάστατων δυνητικών προκλήσεων, κινδύνων και προβλημάτων με τρόπο που να ευνοεί την εξασφάλιση των εθνικών της συμφερόντων.

Η γεωστρατηγική αξία της Ελλάδας - ως μέλος της Ε.Ε και του ΝΑΤΟ, σε συνδυασμό με τη Γεωπολιτική της θέση- έχει αυξηθεί σημαντικά στο σύγχρονο γεωπολιτικό περιβάλλον, μέσα από το πρίσμα των εξελίξεων στην Ευρώπη, στα Βαλκάνια, την Ανατολική Μεσόγειο και τις Παρευξείνιες περιοχές. Στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής και της Αμυντικής Διπλωματίας, η χώρα μας αντιμετωπίζει θετικά τις παρεμβάσεις για τη διατήρηση της ειρήνης.

Κάθε έθνος-κράτος προκειμένου να πετύχει τους Εθνικούς Αντικειμενικούς του Σκοπούς έχει στη διάθεση του μια σειρά από στοιχεία ,όργανα, λειτουργίες και δραστηριότητες που απαρτίζουν τα Στοιχεία Εθνικής Ισχύος (ΣΕΙ) όπως³:

- Την γεωπολιτική της θέση.
- Τον λαό και το ηθικό του.

---

¹ Ρωμ. Γεροδήμος, επίκουρος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Bournemouth, 13 Μαρ 2009, «Παγκόσμιες προκλήσεις, δημοκρατικές λύσεις»

² Edgar Pisani «Η Τρι-ηπειρωτική Μεσόγειος», άρθρο στο περιοδικό Ευρωπαϊκή Έκφραση, τεύχος 28, σελ.19

³ Θεόδωρος Κουλουμπής «Διεθνείς Σχέσεις» Παπαζήσης Αθήνα 1995 σελ.97 και ΑΣΠ/52 ΕΣ, «Στρατιωτική Διπλωματία υπό το πρίσμα του διεθνούς γίνεσθαι», Μάρτ. 2001

- Την οικονομία ⁴, την βιομηχανική και τεχνολογική ⁵ υποδομή.
- Την διπλωματία και τις Ένοπλες Δυνάμεις.

Κάθε ένα από αυτά, έχει τη δική του δυναμική και συμβολή στην διαμόρφωση του πλαισίου, μέσω του οποίου επιδιώκεται η προώθηση των εθνικών στόχων. Όμως, μόνο ο συντονισμός και η πλήρης εναρμόνιση αυτών των στοιχείων μπορούν να εξασφαλίσουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και κατά συνέπεια την υλοποίηση των εθνικών αντικειμενικών στόχων. Τα τρία πρώτα στοιχεία της εθνικής ισχύος στηρίζουν το τέταρτο στοιχείο - την διπλωματία και τις Ένοπλες Δυνάμεις, οντότητες διακριτές μεν, αλλά και αλληλοϋποστηριζόμενες.

Η εξωτερική πολιτική ⁶, προβάλλει, υποστηρίζει και υλοποιεί τους αέναα επιδιωκόμενους σκοπούς της επιβίωσης ενός έθνους-κράτους της μεγιστοποίησης της ισχύος και της ασφάλειας και έχει καθοριστική σημασία για το παρόν και το μέλλον κάθε κράτους. Η άσκησή της καθορίζει το ρόλο του στο διεθνές σύστημα και τις σχέσεις του με τα υπόλοιπα. Αποτελεί έναν από τους πιο καίριους συντελεστές στη διαμόρφωση της ταυτότητας με την οποία κάθε χώρα πορεύεται στο διεθνές σύστημα ⁷.

Σ' ένα διεθνές σύστημα που χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα σύνθετης αλληλεξάρτησης ανάμεσα στα έθνη-κράτη αλλά και μεταξύ των διαφορετικών πολιτικών, η εξωτερική πολιτική αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Έχει επιπτώσεις τόσο στην καθημερινότητα της διακυβέρνησης όσο και στην καθημερινότητα του πολίτη. Η εξωτερική πολιτική συσχετίζεται άμεσα με όλες τις πολιτικές. Καταρχάς, είναι στενά συνδεδεμένη με την πολιτική εθνικής άμυνας, καθώς το παραδοσιακό δίλημμα ασφάλειας δύναται να επιλυθεί μόνο μέσω των συσχετισμών ισχύος, ανάμεσα στους οποίους η αμυντική ικανότητα κατέχει τον πρωτεύοντα ρόλο.

Η Πολιτική Εθνικής Άμυνας ⁸ (ΠΕΑ) είναι τμήμα της Εθνικής Στρατηγικής και καλείται να εξυπηρετήσει εθνικά συμφέροντα και εθνικούς αντικειμενικούς σκοπούς, όπως αυτοί προσδιορίζονται από την κυβέρνηση και τα αρμόδια όργανα της. Η Πολιτική Εθνικής Άμυνας καθορίζει τον τρόπο χρησιμοποίησης της Εθνικής αμυντικής ισχύος και χειρισμού των ευρύτερων αμυντικών θεμάτων. Θέτει επίσης τους στόχους και τις προτεραιότητες και παρέχει τις κατευθύνσεις λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, το διεθνές περιβάλλον, τις διεθνείς σχέσεις και προοπτικές της χώρας, την υφιστάμενη γεωπολιτική θέση της, τις πηγές εθνικής ισχύος καθώς και τις υπάρχουσες και διαμορφούμενες απειλές και κινδύνους για την ασφάλεια της χώρας.

Γενικός στόχος της πολιτικής εθνικής άμυνας είναι, μέσα από συνδυασμένες ενέργειες στο χώρο της αμυντικής διπλωματίας και της εξωτερικής πολιτικής, η ισχυροποίηση της ασφάλειας της Ελλάδας, η σταθεροποιητική της παρουσία στο

⁴ « Δει δη χρημάτων και άνευ τούτων ουδέν εστί των δεόντων γενέσθαι », Δημοσθένης

⁵ « Πόσο γρήγορο είναι το modem σου; », είναι το κρίσιμο ερώτημα που προσδιορίζει την ισχύ του παίχτη στο διεθνές σύστημα κατά τον Τόμας Λ. Φρίντμαν. *Το Lexus και η ελιά*, Ωκεανίδα Αθήνα 2001 σελ. 41

⁶ Ηλίας Κουσκουβέλης: *Μια ολιστική προσέγγιση στην εξωτερική πολιτική*, <http://www.newspaper.gr/index.php?name=News&file=article&sid=46211>

⁷ Παναγιώτης Ηφαιστος, «Κοσμοθεωρητική ετερότητα και αξιώσεις πολιτικής κυριαρχίας» Εκδόσεις Ποιότητα Αθήνα 2001

⁸ www.Mod.gr

διεθνή χώρο και ο εποικοδομητικός της ρόλος ως κινητήριας δύναμης θετικών εξελίξεων στην Ανατολική Μεσόγειο, στα Βαλκάνια και, γενικότερα, στην εγγύς και ευρύτερη περιοχή.

2. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της διατριβής είναι η αναλυτική εξέταση της Αμυντικής Διπλωματίας ως ορθολογικό εργαλείο εκπλήρωσης στόχων της Εξωτερικής πολιτικής, για την προώθηση των εθνικών συμφερόντων στην νέα διαμορφούμενη διεθνή τάξη πραγμάτων.

3. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Για την παρούσα διατριβή, έχουν τεθεί οι παρακάτω προϋποθέσεις :

α. Η Ελλάδα στη διεθνή πολιτική σκηνή θα συνεχίσει να λειτουργεί ως ενεργό μέλος του διεθνούς συστήματος, λαμβάνοντας υπόψη την κατανομή ισχύος σε αυτό.

β. Το σύστημα ασφαλείας θα στηρίζεται σε θεσμούς συλλογικής ασφάλειας και συνεργασίας, που θα λειτουργούν μέσα στα πλαίσια των αρχών και των αποφάσεων του ΟΗΕ.

γ. Θα συνεχίσει να υφίσταται η πολιτική βούληση για συνέχιση υποστήριξης και ενδυνάμωσης των στρατιωτικών διπλωματικών ενεργειών, μεταξύ κρατών και διεθνών οργανισμών.

δ. Η δράση της Αμυντικής Διπλωματίας θα εκπορεύεται και θα αποσκοπεί στη στήριξη διπλωματικών πρωτοβουλιών πολιτικού επιπέδου , για την υλοποίηση αποφάσεων εξωτερικής πολιτικής.

ε. Η δυσχερής οικονομική κατάσταση που βιώνει η χώρα μας, δεν θα επηρεάσει σημαντικά την χρηματοδότηση άσκησης Αμυντικής Διπλωματίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Α»

ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

1. Γενικά-Όροι

Η Αμυντική Διπλωματία⁹ (Defence Diplomacy) καλύπτει το σύνολο των διεθνών σχέσεων και δραστηριοτήτων που αναπτύσσει το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, τόσο σε διμερές επίπεδο, όσο και στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών ασφάλειας στους οποίους ανήκει η χώρα, με στόχο:

α. Την κατοχύρωση της ασφάλειας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας

β. Την δημιουργία συνθηκών ειρήνης, ασφάλειας και συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή της και

γ. Την αναβάθμιση του ρόλου και της επιρροής της χώρας στην ευρύτερη περιοχή της και στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών ασφάλειας στους οποίους ανήκει.

Η Αμυντική Διπλωματία αποτελεί την προβολή επιρροής και ισχύος (projection of influence and power)¹⁰ και την φυσική έκφραση της Εθνικής Στρατηγικής σε διεθνές επίπεδο, όπως άλλωστε και η κλασική, η οικονομική και η πολιτιστική διπλωματία. Η ανάγκη συντονισμού ανάμεσα στις διάφορες αυτές μορφές διπλωματίας είναι, κατά συνέπεια αυτονόητη.

Η Αμυντική Διπλωματία αποτελείται από μια δέσμη δραστηριοτήτων οι οποίες διεξάγονται από το ΥΠΕΘΑ και τις Ε.Δ με σκοπό την προβολή της Εθνικής Στρατηγικής σε διεθνές επίπεδο. Τέτοιες δραστηριότητες περιλαμβάνουν τους ρόλους των Στρατιωτικών Ακολούθων, τις διμερείς επισκέψεις, την παρουσία ναυτικών Μονάδων σε ξένους λιμένες υπό το πνεύμα επίδειξης σημαίας και της ναυτικής παρουσίας, τις ανταλλαγές μεταξύ των στρατιωτικών κλιμακίων και διοικήσεων, τη συνεργασία επί θεμάτων εκπαίδευσης, τις ασκήσεις και τα σεμινάρια, την παροχή πολιτικής και ανθρωπιστικής βοήθειας και τη δημιουργία διαφάνειας και εμπιστοσύνης μεταξύ πρώην αντιπάλων χωρών.

Σαφώς συνδεδεμένες με τους γενικούς και αντικειμενικούς σκοπούς της Αμυντικής Πολιτικής, οι δεσμεύσεις της Αμυντικής Διπλωματίας στοχεύουν εκτός των άλλων στην αποτροπή συγκρούσεων, στην εφαρμογή αποφάσεων με στόχο την ύφεση των εντάσεων και στη χρήση των Ενόπλων Δυνάμεων με σκοπό την μείωση ή την απομάκρυνση (διάλυση) των αιτιών και αφορμών που οδηγούν στη σύγκρουση ή στις εχθροπραξίες¹¹.

⁹ Ηλίας Ηλιόπουλος, «Εθνικό Συμφέρον και Πολιτική Εθνικής Ασφαλείας - Θεμελιώδεις έννοιες και στο σύγχρονο διεθνές περιβάλλον» (παρουσίαση στη ΣΕΘΑ).

¹⁰ Θάνος Π. Ντόκος, «Εγχειρίδιο Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικής», ΕΛΙΑΜΕΠ 2002, σελ. 524.

¹¹ Ηλ. Ηλιόπουλος,- Δ. Σκιαδάς : Πολιτικο - στρατιωτικές σχέσεις και Αμυντική Διπλωματία (θεωρητική, συγκριτική και θεσμική ανάλυση), Αθήνα : ΙΑΑ, θέματα Πολιτικής και Άμυνας τ.20, Σεπ. 2004, σελ 22,23,25.

Από τέλη του 20^{ου} αιώνα, ο όρος Αμυντική Διπλωματία απέκτησε εξαιρετική σπουδαιότητα, αφού μέσω αυτής διευρύνονται οι επαφές μεταξύ των Επιτελείων των διαφόρων χωρών και διεθνών οργανισμών, ενώ συζητούνται ιδιαίτερα σοβαρά θέματα, όπως τα δόγματα, οι επιχειρησιακές επιλογές, η διοικητική μέριμνα, η ανταλλαγή πληροφοριών, η εκπαιδευτική συνεργασία, η στρατηγική θεώρηση στον 21ο αιώνα, καθώς και τα μέτρα χαλάρωσης της έντασης και σταθεροποίησης της ειρηνευτικής διαδικασίας σε περιοχές κρίσεων.

Η Αμυντική Διπλωματία ως όρος που εισήχθη πολυδιάστατα στη μετά ψυχροπολεμική εποχή ενισχύθηκε ακόμα περισσότερο από τη νέα φύση των επιχειρήσεων, τα νέα "πεδία μάχης", την εξελισσόμενη Επανάσταση στις Στρατιωτικές Υποθέσεις (RMA)¹², το γενικότερο ρόλο των Ε.Δ, τη μετεξελιγμένη μορφή των Διεθνών Σχέσεων, καθώς και από τα προγράμματα του NATO και του Ευρω-ατλαντικού Συμβουλίου Συνεργασίας, μέσω των οποίων προωθείται η διεύρυνση της Ατλαντικής Συμμαχίας προς ανατολάς και η δυτικοποίηση των πρώην σοβιετοποιημένων στρατιωτικών μονάδων της Ανατ. Ευρώπης.

2. Αποστολές Αμυντικής Διπλωματίας και Παράμετροι

Οι αποστολές που μπορούν να διεξάγουν οι Ένοπλες Δυνάμεις υπό τις κατευθύνσεις της Αμυντικής Διπλωματίας, και οι μορφές που μπορούν να πάρουν αυτές είναι:

- Παροχή συμβουλών στην πολιτική ηγεσία για τους τρόπους πολιτικής αξιοποίησης της στρατιωτικής ισχύος.
- Ενεργή συμμετοχή στελεχών των ενόπλων δυνάμεων στην επίσημη διπλωματική αντιπροσώπευση του κράτους σε άλλα κράτη ή διεθνείς θεσμούς.
- Σύναψη στενών σχέσεων με τις ένοπλες δυνάμεις άλλων κρατών.
- Συμμετοχή και διαπραγματεύσεις στο ευρύ πλέγμα των διεθνών αμυντικών σχημάτων που αναπτύσσονται τα τελευταία δέκα χρόνια στον ευρω-ατλαντικό χώρο και στην Ευρώπη.
- Συμμετοχή σε διεθνείς αποστολές (ανθρωπιστικές, «ειρηνευτικές» κλπ.). Βοήθεια προς άλλους στρατούς (εκπαίδευση, υποδομή, τεχνολογία κλπ.).
- Σε συνεργασία με άλλα κυβερνητικά τμήματα, αποστολές που εξυπηρετούν την αποτρεπτική ικανότητα των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων.
- Εκτίμηση και ιεράρχηση των απειλών κατά της εθνικής ασφάλειας υπό το πρίσμα της δεδομένης κατανομής ισχύος και προτάσεις

¹² Θ. Ντόκος- Π. Τσάκωνας «Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας» Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2006 σελ. 35.

πολιτικής για πρακτικές προσεγγίσεις που μεγιστοποιούν την εθνική ασφάλεια. Αναφορικά με το τελευταίο σημείο, προστίθεται πως στις προσεγγίσεις αυτές συμπεριλαμβάνονται οι συμμαχικές σχέσεις ή άλλου είδους συμφωνίες ή σχέσεις με τις ένοπλες δυνάμεις τρίτων κρατών που αντιμετωπίζουν τις ίδιες (με την Ελλάδα) απειλές και προτάσεις για συγκεκριμένες επαφές, ενέργειες και άλλες στρατηγικές ή τακτικές κινήσεις που θα ενισχύσουν την θέση και τον ρόλο της χώρας στο πλαίσιο της δεδομένης κατανομής ισχύος.

- Προτάσεις για επαφές, ενέργειες και αποστολές των ενόπλων δυνάμεων υπό το πρίσμα τόσο της δεδομένης κατανομής ισχύος όσο και υπό το πρίσμα του στρατηγικού περιβάλλοντος που δημιουργούν τα στρατηγικά και πολιτικά δόγματα των κρατών του διεθνούς υποσυστήματος στο οποίο ανήκει η χώρα.

- Προτάσεις και θέσεις των ενόπλων δυνάμεων προς την πολιτική ηγεσία για οργανωτικά σχήματα συμμετοχής των Ενόπλων Δυνάμεων στο πλέγμα των διπλωματικών σχέσεων της Ελλάδας.

Επιπλέον σημαντικοί παράμετροι στις παραπάνω αποστολές είναι, ο έλεγχος των όπλων, τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, η πολυμερής ή διμερής συνεργασία, οι αποστολές παροχής παραδοσιακής και μη-παραδοσιακής βοήθειας, όπως είναι η εκπροσώπηση, οι επισκέψεις, οι ανταλλαγές, η εκπαίδευση και η επιμόρφωση, γενικά οι δραστηριότητες της αμυντικής μας πολιτικής, σε χώρους ενδιαφέροντος και στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών.

3. Ρόλοι Στρατιωτικών και Πολιτικών στελεχών των ΕΔ

Ειδικότερα οι ρόλοι που μπορούν να διαδραματίσουν τα στρατιωτικά και πολιτικά στελέχη των ΕΔ σχετικά με τις παραπάνω μορφές είναι:

- Οι συμμετοχές ως αντιπρόσωποι, παρατηρητές (ή με άλλους ρόλους), στα Διεθνή Αμυντικά Σύμφωνα και άλλα διεθνή φόρα αμυντικού χαρακτήρα. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό της μεταψυχροπολεμικής εποχής είναι το γεγονός πως δημιουργείται στο διεθνή χώρο ένα ευρύ πλέγμα συχνά επικαλυπτόμενων οργανισμών, θεσμών, πολυμερών κανονιστικών δομών και μόνιμων ή ad hoc επιτροπών. Ένα πρόσθετο σημαντικό χαρακτηριστικό των τελευταίων ετών είναι η συμμετοχή μας στις προσπάθειες δημιουργίας αυτόνομης Ευρωπαϊκής άμυνας.

- Συμμετοχή σε ελληνικές πρεσβείες ή μόνιμες αντιπροσωπείες της Ελλάδας στο εξωτερικό. Τόσο όσον αφορά τους στρατιωτικούς ακόλουθους σε χώρες όπου η Ελλάδα διατηρεί πρεσβείες ή μόνιμες αντιπροσωπείες, όσο και τους αντιπροσώπους στην Ατλαντική Συμμαχία. Στο πλαίσιο αυτό, ο στρατιωτικός ακόλουθος στους ευρωπαϊκούς θεσμούς ή στις πρωτεύουσες των μελών, λόγω των ειδικών γνώσεων, διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην συγκέντρωση πληροφοριών, στην αξιολόγηση τους και στην παροχή συμβουλής στα ενδιαφερόμενα κυβερνητικά τμήματα.

- Συμμετοχή σε ειρηνευτικές αποστολές ¹³, απουσία από τις οποίες σημαίνει απουσία από την διαδικασία διαμόρφωσης των περιφερειακών ισορροπιών ισχύος και συμφερόντων. Η Ελλάδα, ευρισκόμενη σε μία ευαίσθητη περιοχή, επηρεάζεται δραστικά και με τρόπο προφανή από τις ανακατατάξεις των ισορροπιών στην περιφέρεια που ανήκει. Η συμμετοχή της επομένως, είναι σχεδόν αυτονόητη.

- Κοινές ασκήσεις με άλλα κράτη. Οι κοινές ασκήσεις με άλλες ΕΔ εξυπηρετούν την αμυντική διπλωματία ενός κράτους με διάφορους τρόπους, διότι οι κοινές ασκήσεις με συγκεκριμένο πολιτικό και/ή στρατιωτικό στόχο δημιουργούν αποτρεπτικές παραστάσεις σε αντίπαλα κράτη. Επίσης, οι ασκήσεις στο πλαίσιο των διμερών και των πολυμερών συμφωνιών που τείνουν να καθιερωθούν ως πρακτική των αμυντικών συμφωνιών στα οποία συμμετέχει η Ελλάδα.

- Στρατιωτική βοήθεια για εκπαίδευση των ΕΔ τρίτων κρατών, δημιουργία υποδομής, οργάνωση του συστήματος πληροφοριών και άλλων δομών στρατιωτικής υφής. Επίσης, επιδίωξη κοινών μονάδων παραγωγής εξοπλισμού με επιχειρήσεις άλλων κρατών στην περιφέρεια της Ελλάδας.

Οι αποστολές αυτές είναι ενδεχομένως από τις πιο σημαντικές πτυχές της Αμυντικής διπλωματίας και συναρτώνται άμεσα με την εκπλήρωση των στόχων της εθνικής στρατηγικής. Η Αμυντική Διπλωματία έχει την δυνατότητα να παίξει σημαντικό ρόλο στην Ελληνική Αμυντική Πολιτική. Υπάρχουν τρία στοιχεία που επιβεβαιώνουν αυτό :

- Η Πολιτική Ασφάλειας της Ελλάδας να στηρίζεται στη φιλία, συνεργασία και την αμοιβαιότητα ως σημαντική παράμετρο για την σύσφιγξη των σχέσεων σε διμερή και πολυμερή βάση.

- Η Ελλάδα και ειδικά οι Ελληνικές Ε.Δ. μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ακόμα και ηγετικό ρόλο στην παροχή βοήθειας, στην συνεργασία με την παροχή στρατιωτικής βοήθειας και εκπαίδευσης κυρίως στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, οι οποίες διέρχονται ένα μεταβατικό στάδιο, ώστε με τον τρόπο αυτό να διασφαλιστεί η ειρήνη και η σταθερότητα στην περιοχή της χώρας.

- Η Αμυντική Διπλωματία πρέπει να είναι σημαντικός παράγοντας στην υλοποίηση των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης μεταξύ Ελλάδας, των πέριξ χωρών συμπεριλαμβανόμενης και της Τουρκίας. Η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι η συνεργασία και η αμοιβαιότητα βάσει συμφωνιών μπορούν να συμβάλλουν τα μέγιστα στην μείωση των εντάσεων μεταξύ ισχυρών αντιπάλων και εχθρών.

Ως προς τις εξελίξεις στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, είναι σαφές ότι το συμφέρον της Ελλάδας είναι η ύπαρξη σταθερότητας στην περιοχή, η οποία μπορεί να διατηρηθεί με τις από κοινού συνεργασίες και συμμαχίες για την

---

¹³ Δόγμα Πολυεθνικών επιχειρήσεων ΓΕΕΘΑ σελ. 2-4.

εδραίωση της ειρήνης και την ενίσχυση των ειρηνευτικών επιχειρήσεων, διαμέσου των δραστηριοτήτων που ανάγονται στην σφαίρα της Αμυντικής Διπλωματίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Β»

ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΚΑΙ Η «ΝΕΑ ΤΑΞΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ»

1. Χαρακτηριστικά μετα-ψυχροπολεμικής περιόδου

Η μετα-ψυχροπολεμική περίοδος παρουσιάζει τρία βασικά χαρακτηριστικά:

- Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, το σύστημα ασφάλειας στην ευρύτερη Ευρω - ασιατική περιοχή στηρίχθηκε στην ισορροπία ανάμεσα σε δυο αντίπαλες στρατιωτικές συμμαχίες, το ΝΑΤΟ και το Σύμφωνο της Βαρσοβίας. Με την διάλυση του Συμφώνου της Βαρσοβίας, που σήμανε και την λήξη της περιόδου του Ψυχρού Πολέμου, το διπολικό αυτό σύστημα κατέρρευσε και το ΝΑΤΟ παρέμεινε ο μοναδικός σημαντικός θεσμός συλλογικής ασφάλειας στην περιοχή.

- Τα τελευταία χρόνια γνωρίσαμε μία πρωτοφανή τεχνολογική επανάσταση. Οι ραγδαίες αλλαγές στις μεταφορές και επικοινωνίες άσκησαν, μεταξύ άλλων, βαθιά επίδραση και στο πεδίο δράσης και τις διαδικασίες της Αμυντικής Διπλωματίας.

- Η παγκοσμιοποίηση, αποτελεί πλέον μείζονα πρόκληση και για τη χώρα μας, και επομένως οφείλουμε να την εντάξουμε ως κρίσιμη παράμετρο στην Εθνική μας στρατηγική και κατά προέκταση και στην αμυντική μας πολιτική διαμέσου της ευέλικτης αμυντικής μας διπλωματίας, αναγνωρίζοντας τη νέα διεθνή πραγματικότητα ως τετελεσμένο γεγονός και αξιοποιώντας τις νέες ευκαιρίες σε όλα τα επίπεδα.

2. Αίτια αστάθειας διεθνούς περιβάλλοντος

Την ίδια περίοδο, αναπτύχθηκε σε διάφορες περιοχές του πλανήτη και ιδιαίτερα στο τρίγωνο που συγκροτούν τα Βαλκάνια, ο Καύκασος, η Κεντρική Ασία και η Μέση Ανατολή, μια έντονη αστάθεια, η οποία σε πολλές περιπτώσεις (Βοσνία, Κόσοβο, Ναγκόρνο - Καραμπάχ, Τσετσενία) εξελίχθηκε σε αιματηρές και καταστροφικές ένοπλες συγκρούσεις. Τα κυριότερα αίτια της επικίνδυνης αυτής αστάθειας είναι:

- Η "κρίση μετάβασης," δηλαδή τα έντονα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, που αντιμετωπίζουν οι χώρες του τέως Ανατολικού Συνασπισμού, στην προσπάθειά τους να μετατραπούν και μάλιστα με γρήγορους ρυθμούς, από οικονομίες κεντρικού σχεδιασμού σε ανταγωνιστικές οικονομίες της ελεύθερης αγοράς

- Το "κενό ασφάλειας" που δημιούργησε στις χώρες αυτές η διάλυση του Συμφώνου της Βαρσοβίας

- Η διάλυση των πολυεθνικών κρατών της περιοχής (Σοβιετική Ένωση, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας), τα οποία είχαν διατηρήσει την ενότητα τους χάρη στις ιδιόμορφες συνθήκες του ψυχροπολεμικού διπολισμού.

- Η ανάπτυξη, μέσα στα παραπάνω πλαίσια, των εθνικιστικών και θρησκευτικών φανατισμών,

- Και τέλος, οι ανταγωνισμοί για τον έλεγχο των πηγών ενέργειας της περιοχής, καθώς και των δικτύων μεταφοράς της.

Επίσης οι περιφερειακές συγκρούσεις, η διασπορά των όπλων μαζικής καταστροφής, τα καταρρέοντα και ασταθή κράτη, και ένας αριθμός μη παραδοσιακών, υπερεθνικών και απρόβλεπτων προκλήσεων ή κινδύνων, παραμένουν οι κύριες απειλές υπονόμευσης της διεθνούς ασφάλειας και της ασφάλειας αυτών καθ' αυτών των κρατών.

Υπερεθνικοί κίνδυνοι και ασύμμετρες απειλές¹⁴, είναι απειλές που δεν αντιμετωπίζονται με τη χρήση της παραδοσιακής στρατιωτικής ισχύος, καθότι ο αντίπαλος δεν είναι φανερός, δεν είναι ο στρατός ενός κράτους τον οποίο μπορείς να νικήσεις στο πεδίο της μάχης, κλασικό παράδειγμα οι τρομοκρατικές ομάδες, που μπορούν να χτυπήσουν εκεί που δεν το περιμένει κανείς, με τρόπους μη συμβατικούς (ανορθόδοξους) και ιδιαίτερα καταστρεπτικούς.

Επιπλέον η πιθανότητα τρομοκρατικές ομάδες να αποκτήσουν πρόσβαση σε όπλα μαζικής καταστροφής, σε συνδυασμό με την εικαζόμενη βούλησή τους να τα χρησιμοποιήσουν, προσθέτουν ένα ακόμη εφιαλτικό σενάριο στους σχεδιαστές της αμυντικής πολιτικής μιας χώρας¹⁵, το οποίο είναι προφανές ότι δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί με μαχητικά αεροσκάφη, άρματα μάχης, επιθετικά ελικόπτερα και πολεμικά πλοία. Απαιτεί την αξιοποίηση της τεχνολογίας¹⁶, που πραγματοποιεί συνεχώς εντυπωσιακά άλματα, του ανθρώπινου παράγοντα στη συλλογή πληροφοριών, τη χρησιμοποίηση ιδιαίτερων δυνάμεων και τακτικών καθώς και άλλων μεθόδων και κυρίως την ανάπτυξη νέων αντιλήψεων για τη συνεργασία μεταξύ των κρατών.

3. Διεθνής συνεργασία

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η διεθνής συνεργασία καθίσταται απολύτως απαραίτητη λόγω της ιδιάζουσας φύσης των νέων αυτών απειλών. Για την επίτευξη δε των ανωτέρω στόχων, προϋπόθεση αποτελεί ο συντονισμός και η αгаστή συνεργασία, των υπηρεσιών πληροφοριών, των ΕΔ και των Σωμάτων Ασφαλείας καθώς και των λοιπών κρατικών φορέων, πρωτίστως μεταξύ των χωρών που απειλούνται¹⁷.

¹⁴ Μ. Μπόση : «Ζητήματα Ασφάλειας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1999, σελ. 23

¹⁵ Υπουργείο Εθνικής Άμυνας «Ασύμμετρες Απειλές», www.mod.mil.gr/Pages/Main_Analysis_Page_3asp.

¹⁶ Ι. Ραγιάς – Μ Ευριβιάδης : «Ερμηνευτικό Εγχειρίδιο Αγγλικών Όρων Στρατιωτικής Διπλωματίας» Εκδόσεις Σιδέρη Αθήνα ΙΑΑ σελ 21-22.

¹⁷ Υπουργείο Εθνικής Άμυνας «Ασύμμετρες Απειλές», www.mod.mil.gr/Pages/Main_Analysis_Page_3asp.

Ο ηγεμονισμός των ΗΠΑ και οι ενέργειες τους για τη διεύρυνση του πρωτεύοντα ρόλου τους στην παγκόσμια πολιτική, είναι ένα γεγονός το οποίο οπωσδήποτε προκαλεί και θα προκαλέσει στο μέλλον δράσεις, επεμβάσεις αμφισβητήσεις και αντιδράσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα ίδια αναμένονται και με τις προσπάθειες της Ρωσίας να ανακτήσει τη χαμένη αίγλη της και να αναδειχθεί σε πρωτεύουσα δύναμη, με τη διατήρηση ελέγχου κρατών που βρίσκονται στη σφαίρα επιρροής της.

Αν στους ανωτέρω συσχετισμούς συμπεριλάβουμε και τις φιλόδοξες και ανερχόμενες περιφερειακές δυνάμεις που αναπτύσσονται στην περιοχή της ΝΑ Ασίας και του Περσικού Κόλπου, που ενδέχεται να προκαλέσουν στρατιωτικά τη διεθνή κοινότητα, αλλά και τις χώρες που βρίσκονται στην περιοχή της λεκάνης της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, που αποτελούν τις περιοχές επαφής της Ευρώπης με τα αναπτυσσόμενα κράτη του τρίτου κόσμου, τότε θα έχουμε μια συνολική εικόνα της ανασφάλειας και της αστάθειας που υπάρχει. Επομένως, οι περιφερειακές προκλήσεις κατά της Ευρώπης και του άμεσου περιβάλλοντος της πρέπει να επιλυθούν, ώστε να δημιουργηθεί ένα ευρύτερο ευρωπαϊκό σύστημα ασφαλείας.

Στην επόμενη δεκαετία ο χώρος στον οποίο θα στραφεί το ενδιαφέρον όλων εκτιμάται ότι θα είναι το τρίγωνο της αστάθειας, που περιλαμβάνει τα Βαλκάνια, τον Καύκασο, την Κασπία, τη Μέση Ανατολή και την ανατολική Μεσόγειο.

Στην Ευρώπη σήμερα, οι σημαντικότερες εξελίξεις στον τομέα της ασφάλειας στηρίζονται στο γεγονός ότι το ΝΑΤΟ αλλάζει, προσαρμόζεται στη νέα κατάσταση υιοθετεί νέα στρατηγική, αναδιοργανώνει το σχήμα διοίκησης και αλλάζει τη δομή των δυνάμεων του, με τη δημιουργία πολυεθνικών σωμάτων ταχείας επέμβασης, ώστε να βελτιωθεί η ικανότητα συλλογικής άμυνας και η συμμετοχή του στη διευθέτηση κρίσεων.

Ειδικότερα μετά τη διάλυση της ΕΣΣΔ και του Συμφώνου της Βαρσοβίας αυξήθηκε ο αριθμός και άλλαξε ο τρόπος επέμβασης του ΝΑΤΟ και του ΟΗΕ¹⁸ σε διάφορες περιοχές, όπου αναζωπυρώθηκαν εθνικιστικές, θρησκευτικές και άλλες συγκρούσεις, με διάφορες αποστολές επιβολής και διατήρησης της ειρήνης, που απαιτούν κατάλληλη οργάνωση, προετοιμασία και ετοιμότητα.

Ιδιαίτερα μετά το χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, η έννοια της διεθνούς ασφάλειας κλονίστηκε, μπροστά στον κίνδυνο της παγκόσμιας οικονομικής και πολιτικής αστάθειας που μπορεί πλέον να προκαλέσει, η εξάπλωση της διεθνούς τρομοκρατίας και η χρήση ασύμμετρων απειλών. Τα παραπάνω γεγονότα επέφεραν αναθεώρηση της αμυντικής στρατηγικής των ΗΠΑ αλλά και πολλών άλλων συμμαχικών χωρών. Η υλοποίηση της δε, πέραν της δομικής αναθεώρησης που επιβάλλει για τις ΕΔ των χωρών, δημιουργεί την αναγκαιότητα μιας ιδιαίτερα στενότερης στρατιωτικής συνεργασίας καθόσον η απειλή δεν μπορεί να προσδιορισθεί αλλά ούτε και να μετρηθεί με συσχετισμούς στρατιωτικής ισχύος.

¹⁸ Μ. Μπόση : «Ζητήματα Ασφάλειας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1999, σελ. 40-44.

Τα τελευταία χρόνια είναι γενικά παραδεκτό ότι η ελληνική "αντίδραση" διαμέσου της εξωτερικής πολιτικής αλλά και της αμυντικής μας πολιτικής, κυρίως στα Βαλκάνια αλλά και στην ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Ευρώπης, έχει αλλάξει επιδεικνύοντας ενεργό συμμετοχή και πρωτοβουλία στα περιφερειακά δρώμενα άλλοτε σε διμερές και άλλοτε σε πολυμερές επίπεδο συνεργασίας.

Στο πλαίσιο της γενικότερης εθνικής στρατηγικής και ειδικότερα της εθνικής αμυντικής πολιτικής εντοπίζεται η ολοένα και διευρυνόμενη στρατιωτική συνεργασία της χώρας μας με κράτη της Βαλκανικής, της περιοχής του Καυκάσου και τελευταία της Μ. Ανατολής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Γ»

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΣΩ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ

1. Αμυντική Διπλωματία της Ελλάδας

Η Αμυντική Διπλωματία. (ΑΔ) της Ελλάδας αναπτύσσεται με γνώμονα την προώθηση και τη διατήρηση των καλών σχέσεων, την εποικοδομητική συνεργασία και την επίλυση των προβλημάτων και διαφορών με ειρηνικά μέσα. Το ΥΠΕΘΑ και οι Ελληνικές Ε.Δ επιθυμούν να καταστήσουν την Α.Δ. κύρια δραστηριότητα (πυρήνας) που συμβάλλει στην πρόληψη-αποτροπή των συγκρούσεων, την ύφεση των εντάσεων και εξασφαλίζει την επιτυχία των ευρύτερων αντικειμενικών σκοπών της κυβερνητικής πολιτικής.

Βασικός προσανατολισμός της Ελληνικής Αμυντικής Διπλωματίας αποτελεί η θέση ότι το σύστημα ασφαλείας της μετα-ψυχροπολεμικής περιόδου πρέπει να στηριχθεί σε θεσμούς συλλογικής ασφάλειας, ειρήνης και συνεργασίας που θα λειτουργούν μέσα στα πλαίσια των αρχών και των αποφάσεων του ΟΗΕ.

Οι κύριες αποστολές που διεξάγουν οι Ελληνικές Ε.Δ υπό τις κατευθύνσεις της Α.Δ είναι:

- α. Ο έλεγχος των εξοπλισμών,
- β. Ο ρόλος των Ακολουθών Άμυνας (ΑΚΑΜ),
- γ. Η διμερής - πολυμερής συνεργασία, η υποστήριξη ενεργειών της Διεθνούς Κοινότητας (ΝΑΤΟ-ΟΗΕ-ΟΑΣΕ-ΕΕ),
- δ. Η διατήρηση φιλικών σχέσεων,
- ε. Η παροχή ανθρωπιστικής-στρατιωτικής-οικονομικής βοήθειας¹⁹,
- στ. Η ανάληψη ουσιαστικού ρόλου της χώρας για την προώθηση των διαδικασιών της "Συνεργασίας για την Ειρήνη" σε περιφερειακό-παγκόσμιο περιβάλλον.
- ζ. Η ενεργός συμμετοχή σε δραστηριότητες, συνεργασίες, διαδικασίες, στρατιωτικές ασκήσεις και μηχανισμούς λήψης αποφάσεων εντός της Συμμαχίας (ΝΑΤΟ).
- η. Οι επισκέψεις, η εκπροσώπηση, η εκπαίδευση και οι κοινές στρατιωτικές ασκήσεις και τέλος τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ).

Η Ελληνική Α.Δ. κινήθηκε ιδιαίτερα δραστήρια σε όλο της το φάσμα και ιδιαίτερα στο χώρο της ΕΕ - ΝΑΤΟ - ΗΠΑ, των Βαλκανίων, της Μ. Ανατολής, της Ανατολικής και Κεντρικής Ασίας και της Μεσογείου με κύριες εκφάνσεις της,

---

¹⁹ Σ. Αλειφαντής: «Διεθνή Ασφάλεια και Παγκοσμιοποίηση», Ειρμός τ. 3 Αθήνα :2000, σελ. 5

τις πραγματοποιηθείσες επισκέψεις των κ.κ. ΥΕΘΑ και ΥΦΕΘΑ, των Α/ΓΕΕΘΑ και των κ.κ. Αρχηγών των Κλάδων των ΕΔ.

Η Ελλάδα δεν μπορούσε να διατηρηθεί εκτός των σύγχρονων αντιλήψεων του όρου ασφάλεια που δεν είναι πλέον καθαρά στρατιωτικός, αλλά παράλληλα εμπεριέχει στοιχεία πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά και οικολογικά.

Έτσι και οι *στρατιωτικές επαφές* ανάμεσα στις ηγεσίες των διαφόρων κρατών διευρύνθηκαν και περιλαμβάνουν τώρα πολλά ζητήματα όπως διάλογο για εκπαιδευτικά θέματα, συνεργασία στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, των οικολογικών εκτροπών ενώ το Νατοϊκό πρόγραμμα Σύμπραξη για την Ειρήνη, (Partnership for Peace) προσφέρει τεράστιες δυνατότητες ευρύτερων επαφών ανάμεσα σε στελέχη όλων των όπλων και σωμάτων. Το νέο ΝΑΤΟ αναμφίβολα έχει οικοδομηθεί πάνω στα θεμέλια της αναβαθμισμένης Α.Δ. η οποία έχει στοιχεία επιρροής, διαμόρφωσης πνεύματος εμπιστοσύνης και πολύ-διαστατικοποίησης του όρου ασφάλεια.

Η Ελλάδα ορθότατα τα τελευταία χρόνια έδωσε έμφαση στην Α.Δ γιατί παράλληλα έχει να αντιμετωπίσει μια πρωτοφανή Τουρκική υπερκινητικότητα στους γεωπολιτικούς υποχώρους της Μ. Ανατολής, των Βαλκανίων, της Κασπίας, του Καυκάσου και της Κ. Ασίας. Επιπρόσθετα και παρά τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σαν χώρα, δεν παραλείψαμε να επεκτείνουμε την διμερή μας συνεργασία με διάφορες χώρες (Νατοϊκές και μη) γιατί όσο ποτέ άλλοτε είναι άκρως απαραίτητοι οι "διάδρομοι επικοινωνίας" μέσω προγραμμάτων του ΝΑΤΟ, της ΕΕ²⁰, του ΟΑΣΕ, του ΟΗΕ και του Ευρω-ατλαντικού Συμβουλίου Συνεργασίας (ΕΑΡC).

Να σημειωθεί ότι συμμετέχουμε σε πάρα πολλές ασκήσεις του ΝΑΤΟ - PfP, ενώ πολλοί Έλληνες αξιωματικοί στέλνονται για εκπαίδευση και μετεκπαίδευση στο εξωτερικό (σε ειδικά σχολεία των ΗΠΑ και των Δυτικοευρωπαϊκών συμμάχων μας). Εξ άλλου πραγματοποιούνται αλλαγές στη λειτουργία των Σχολών Πολέμου και της Σχολής Εθνικής Άμυνας, για να ενταχθούν σε αυτές αξιωματικοί-σπουδαστές από διάφορες χώρες, κυρίως του Αραβικού κόσμου και των πρώην Ανατολικών χωρών.

Για λόγους που έχουν να κάνουν με τη φύση και την πολυπλοκότητα της Αμυντικής διπλωματίας, ο σκοπός της μπορεί να πραγματοποιηθεί αναβαθμίζοντας και συνδέοντας τις ενέργειες του ΥΠΕΘΑ με αυτές από άλλους κυβερνητικούς φορείς, συγκεκριμένα το ΥΠΕΞ, το Υπουργείο Ανάπτυξης κτλ.

2. Στοιχεία της Νέας Αμυντικής Διπλωματίας

Η Α.Δ θεωρείται ότι είναι περισσότερο αποδοτική όταν υπάρχει διασύνδεση μεταξύ της Αμυντικής - Κλασσικής - Οικονομικής και Πολιτισμικής²¹

²⁰ Ηλίας Κουσκουβέλης « Διπλωματία και Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης» Παπαζήσης Αθήνα 1995 κεφάλαιο 3, επίσης Παναγιώτης Ηφαιστος «Θεωρία διεθνούς και ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης» Ποιότητα, Αθήνα 1999

²¹ Αναφέρεται πως ο Στάλιν είχε κάποτε ρωτήσει πόσες μεραρχίες διαθέτει ο Πάπας, υπερτονίζοντας έτσι τη Σοβιετική στρατιωτική ισχύ και υποτιμώντας το ρόλο των θρησκευτικών επιρροών. Δυστυχώς για τον Στάλιν, η ιστορία απέδειξε το ρόλο του Καθολικισμού στην κατάρρευση του κομμουνισμού σε ορισμένες τουλάχιστον χώρες, όπως η Πολωνία.

διπλωματίας. Η Ελλάδα βρίσκεται σε ιδιαίτερα καλή θέση για να διαμορφώσει μια νέα πολιτική στους διεθνείς οργανισμούς (NATO, ΕΕ, ΟΗΕ, ΟΑΣΕ). Επομένως υπάρχει η δυνατότητα ανάπτυξης νέων κατευθύνσεων και αποστολών για την Α.Δ. Η διατήρηση της σταθερότητας και της ειρήνης στην ευαίσθητη και ασταθή περιοχή των Βαλκανίων και της ΝΑ Μεσογείου δύναται να διατηρηθεί με τις από κοινού συνεργασίες και Συμμαχίες και γενικότερες δραστηριότητες που ανάγονται στη σφαίρα της Α.Δ, προσδίδοντας παράλληλα στη χώρα ηγετικό ρόλο στη διαμόρφωση των εξελίξεων.

Η διαμόρφωση της αμυντικής διπλωματίας πρέπει να είναι μια συνεχής και εποικοδομητική διαδικασία που θα εκτελείται από το ΥΠΕΘΑ, καθώς και οι διαπραγματεύσεις που θα πραγματοποιούνται με διακριτικότητα από εκπαιδευμένα στελέχη του Υπουργείου, τα οποία θα προωθούν τους στόχους που έχουν καθοριστεί από αυτούς που διαμορφώνουν τις πολιτικές κατευθύνσεις. Η προώθηση της *ορθολογικής διεξαγωγής* της αμυντικής διπλωματίας πρέπει να *εστιάζεται* στα εξής:

- Οριοθέτηση της Αμυντικής διπλωματίας σε συνάρτηση και συμφωνία με τους αντικειμενικούς στόχους της εξωτερικής πολιτικής.
- Κατανόηση και γνώση των συμφερόντων και των αντιλήψεων των ξένων κρατών-εθνών.
- Καθορισμός των αντικειμενικών στόχων της αμυντικής διπλωματίας με βάση το εθνικό συμφέρον.

Η αμυντική πολιτική *διαφέρει ανάλογα* με το είδος ή το περιεχόμενο του εκάστοτε προβλήματος, τη συγκεκριμένη απειλή ή ευκαιρία που παρουσιάζεται, το επίπεδο ανάπτυξης της τεχνολογίας και τα χαρακτηριστικά της ηγετικής ομάδας που παίρνει τις αποφάσεις και πού είναι υπεύθυνη για το χειρισμό του προβλήματος. Άκρως σημαντικό είναι το χρονικό πλαίσιο και οι ειδικές περιστάσεις, μέσα στις οποίες αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη πολιτική.

Πρέπει να ταξινομούμε τα εθνικά και διεθνή φαινόμενα με τέτοιο τρόπο που να μας επιτρέπει να αναγνωρίζουμε τις πιθανές αιτίες και τα αποτελέσματα και να περιγράψουμε, ερμηνεύουμε και να προβλέψουμε τα φαινόμενα αυτά.

Η αμυντική διπλωματία οριοθετείται μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της Ελληνικής υψηλής Εθνικής στρατηγικής. Ζητήματα που άπτονται της υλοποίησης της γενικότερης εθνικής μας στρατηγικής στο χώρο του ΥΠΕΘΑ, δηλαδή της αμυντικής μας πολιτικής διαμέσου της αμυντικής διπλωματίας εκτός των άλλων είναι και:

- Η συνεχής προώθηση του περιφερειακού ρόλου της χώρας μας έναντι των χωρών της περιοχής μας, αλλά σε συνάρτηση με την γενικότερη πολιτική των ΗΠΑ, ΕΕ, NATO κλπ.
- Η προώθηση ζητημάτων στρατιωτικής συνεργασίας και οφέλη στο στρατιωτικό τομέα με απόκτηση τεχνολογίας αιχμής διαμέσου της αμυντικής βιομηχανίας.

Τα στελέχη των Ε.Δ που υπηρετούν σε θέσεις εξωτερικού (Ακόλουθοι Ε.Δ, θέσεις ΝΑΤΟ, ΕΕ, ΔΕΕ, ΟΗΕ, λοιπών οργανισμών, ειρηνευτικών αποστολών, Σχολών κλπ.) είναι κατά κύριο λόγο οι φορείς της αμυντικής πολιτικής και διπλωματίας την οποία επιφορτίζεται στο σύγχρονο γεωπολιτικό-γεωστρατηγικό περιβάλλον το ΥΠΕΘΑ.

3. Έλεγχος Εξοπλισμών - Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης.

Ο Έλεγχος των εξοπλισμών *περιλαμβάνει* κάθε μέτρο ποσοτικού και ποιοτικού περιορισμού στη χρήση, τη κατασκευή και την ανάπτυξη των οπλικών συστημάτων. Κατά την κρατούσα άποψη, η έννοια του ελέγχου των εξοπλισμών περιλαμβάνει και τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης ΜΟΕ ή CBM (Confidence Building Measures). Με την σειρά του, ο όρος "Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης" αναφέρεται σε μια σειρά μέτρων τα οποία μπορούν να υιοθετήσουν τα ενδιαφερόμενα κράτη και τα οποία είναι σχεδιασμένα να παράσχουν περισσότερη διαφάνεια και μεγαλύτερη δυνατότητα πρόβλεψης σε ζητήματα στρατιωτικού χαρακτήρα. Ειδικότερα ο στόχος των ΜΟΕ εντοπίζεται στην μείωση της έντασης και της καχυποψίας καθώς και στην εμπέδωση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών²².

Τα ΜΟΕ μπορούν να διαιρεθούν σε δύο ευρείες αλληλοσυμπληρούμενες και αμοιβαίως ενδυναμούμενες κατηγορίες: Στρατιωτικού και μη-Στρατιωτικού Χαρακτήρα.

Τα Μη-Στρατιωτικού χαρακτήρα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης αναφέρονται σε συμφωνίες διμερείς, τριμερείς ή πολυμερείς για αμοιβαία συνεργασία σε πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο και συνήθως λειτουργούν ως προπομπός, προετοιμάζοντας το έδαφος για την υιοθέτηση και εφαρμογή Μέτρων Εμπιστοσύνης στρατιωτικού χαρακτήρα.

Οι βασικές κατηγορίες Στρατιωτικών Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης καθώς και η διαδικασία ανάπτυξης τους περιέρχονται και περιγράφονται αναλυτικώς στις *"Κατευθύνσεις για την Υιοθέτηση των Κατάλληλων Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και την Εφαρμογή τέτοιων Μέτρων σε Παγκόσμιο και Περιφερειακό Επίπεδο"* που υιοθετήθηκαν ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών το 1998.

Πρέπει να επισημανθεί, ότι σύμφωνα με τις οδηγίες της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης είναι μια δυναμική, μακρά και εξελικτική διαδικασία όπου η εφαρμογή σε πρώτο στάδιο απλών Στρατιωτικών Μέτρων Εμπιστοσύνης μπορεί να οδηγήσει σε επόμενο στάδιο στην υιοθέτηση περισσότερο σύνθετων και πολύπλοκων μέτρων στρατιωτικού χαρακτήρα.

---

²² Άρθρο 52. Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ « Καμιά διάταξη του Χάρτη αυτού δεν αποκλείει την ύπαρξη τοπικών συμφωνιών οι οποίες θα ασχολούνται με ζητήματα που σχετίζονται με τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και που μπορούν να λυθούν με τοπικές ενέργειες, με τον όρο ότι αυτές οι συμφωνίες και οι ενέργειές τους θα συμφωνούν με τους Σκοπούς και τις Αρχές των Ηνωμένων Εθνών ».

Είναι αυτονόητο ότι τα ΜΟΕ πρέπει να είναι το αποτέλεσμα της γενικότερης πολιτικής της χώρας και βέβαια όταν ο συνομιλητής είναι αξιόπιστος. Στο μέτρο που μια χώρα δεν δέχεται το Status quo και επιδιώκει μονομερή οφέλη η συνεργασία δεν είναι συνήθως δυνατή.

Ο "ψυχρός πόλεμος" βέβαια δεν είναι η μόνη λύση. Όπως δείχνει το αμερικανοσοβιετικό μοντέλο ψυχροπολεμικής αντιπαράθεσης τα παρελθόντα έτη, μορφές συνεργασίας σε τεχνικά θέματα ήταν δυνατές. Θεωρητικά είναι δυνατή η υιοθέτηση ΜΟΕ και κανόνων παιχνιδιού, που θα μπορούσαν να αποτρέψουν ακούσια κλιμάκωση υφέσεων που θα οδηγούσαν σε πόλεμο.

Τέτοια μέτρα διαμέσου της Αμυντικής διπλωματίας μπορούν να προωθηθούν χωρίς να θίγουν τα δικαιώματα μας και ταυτόχρονα αυξάνουν την σταθερότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Δ»

ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ

Αποτελεί βασική θέση της Ελληνικής Αμυντικής διπλωματίας ότι το σύστημα ασφάλειας της μετά-ψυχροπολεμικής περιόδου πρέπει να στηριχθεί σε θεσμούς συλλογικής ασφάλειας, ειρήνης και συνεργασίας που θα λειτουργούν μέσα στα πλαίσια των αρχών και των αποφάσεων του ΟΗΕ. Σε αυτά τα πλαίσια η Ελλάδα απορρίπτει τη λογική των αξόνων και αντί-αξόνων.

Η χώρα μας, ως κράτος-μέλος της ΕΕ και του ΝΑΤΟ στην μεγάλη γεωπολιτική σημασία περιοχή των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου, κατέχουσα κεντρική θέση στην περιοχή, με παραδοσιακά ισχυρή ναυτική παρουσία, και με δεδομένη την πολιτική-κοινωνική σταθερότητα, παίζει σημαντικότατο σταθεροποιητικό ρόλο στην ευρύτερη περιοχή.

Δια μέσω της Αμυντικής διπλωματίας, μιας σειράς πολυμερών και διμερών συμφωνιών αμυντικής συνεργασίας και μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης με βαλκανικές και άλλες χώρες, καθώς και με την προώθηση προγραμμάτων Συνεταιρισμού για την Ειρήνη PfP (Partnership for Peace) και περιφερειακών συνεργασιών στα πλαίσια της Ευρω-ατλαντικής Επιτροπής Συνεργασίας (EAPC) (Euro-Atlantic Partnership Committee), η Ελλάδα προσπαθεί να συμβάλλει στην μείωση της έντασης στην περιοχή, στην αναβάθμιση των περιφερειακών θεσμών ασφαλείας και στην δημιουργία δομών ασφαλείας, σταθερότητας και συνεργασίας.

Για την αντιμετώπιση των ενδημικών πλέον κρίσεων, καθώς και της γενικότερης αστάθειας που τις υποθάλλει, αναπτύχθηκαν, ήδη από την αρχή της δεκαετίας του 90, μια σειρά από πρωτοβουλίες, τόσο στα πλαίσια του ΝΑΤΟ και της ΕΕ, όσο και πιο πρόσφατα σε περιφερειακό επίπεδο.

Η ελληνική "Αμυντική διπλωματία" στήριξε και στηρίζει σταθερά αυτές τις πρωτοβουλίες και συμμετέχει ενεργά στην υλοποίησή τους για τρεις λόγους:

- Καταρχήν, διότι η Ελλάδα, σαν χώρα της Βαλκανικής, επηρεάζεται άμεσα από τις εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή της Νότιο-ανατολικής Ευρώπης, και επομένως, έχει ένα άμεσο συμφέρον στην σταθεροποίηση της περιοχής αυτής.

- Κατά δεύτερο λόγο, διότι η συμμετοχή της στις πρωτοβουλίες για την σταθεροποίηση της Ανατολικής Ευρώπης γενικότερα και της Νότιο-ανατολικής Ευρώπης ειδικότερα δίνει στη χώρα μας την δυνατότητα να αναδείξει τον ρόλο της και να αυξήσει το κύρος της, τόσο στα πλαίσια των οργανισμών στους οποίους ανήκει (ΝΑΤΟ, ΔΕΕ, ΕΕ), όσο και σε σχέση με τις χώρες των παραπάνω περιοχών.

- Και τέλος, διότι η ανάπτυξη συνθηκών αστάθειας και κρίσης δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για την διεκδίκηση εκ μέρους της Τουρκίας του ρόλου της περιφερειακής υπερδύναμης ενώ αντίθετα, η ανάπτυξη συνθηκών σταθερότητας, ειρήνης, ασφάλειας και συνεργασίας στην περιοχή, αφενός μεν ακυρώνει αυτή την προοπτική και γενικότερα δημιουργεί τις προϋποθέσεις ανάπτυξης όλων των κρατών της περιοχής.

1. Ευρωπαϊκή Ένωση

Η προσπάθεια πολιτικής ολοκλήρωσης της Ευρώπης ανάγεται στη δεκαετία τον '50, το σημαντικό βήμα, έγινε ουσιαστικά με την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχ το 1992, όπου ενσωματώθηκε και η αμυντική συνιστώσα στην οποία η Ε.Ε. δια μέσου της ΚΕΠΠΑ (Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Άμυνας) περιλαμβάνει το σύνολο των θεμάτων που αφορούν την ασφάλεια της, συμπεριλαμβανομένης της εν καιρώ διαμόρφωση μιας κοινής αμυντικής πολιτικής.

Στόχος της κοινής πολιτικής Ασφάλειας είναι η ενίσχυση της ασφάλειας της Ένωσης και των Κρατών-Μελών της και εκφράζεται μέσω των αποφάσεων και κοινών δράσεων, η εκπόνηση και εφαρμογή των οποίων ανατίθενται στην Δυτικό Ευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ).

Κατ' αυτόν τον τρόπο η ΔΕΕ αποκτά διπλό ρόλο, αναγνωρίζεται ως αναπόσπαστο μέρος της ανάπτυξης της ΕΕ και ταυτόχρονα ως αμυντική συνιστώσα της, ενώ ταυτόχρονα θεωρείται το μέσο για την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού πυλώνα της Ατλαντικής Συμμαχίας (ΝΑΤΟ).

Η υλοποίηση των προσπαθειών της ΚΕΠΠΑ αρχίζουν ουσιαστικά με την υπογραφή της Συνθήκης του Άμστερνταμ (1 Μαΐου 1999) όπου γίνεται αναφορά στις σχέσεις με τη ΔΕΕ και εκφράζεται η πρόθεση ενσωμάτωσης της στην ΕΕ.

Σταθμός στην εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ) ήταν το Συμβούλιο Κορυφής της ΕΕ, πού συνήλθε στις 10 και 11 Δεκεμβρίου 1999 στο Ελσίνκι. Έλαβε μια πραγματικά ιστορική απόφαση. Αποφάσισε, δηλαδή :

- Να αναπτύξει μια αυτόνομη Ευρωπαϊκή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας, με κύριο στόχο την αντιμετώπιση κρίσεων.
- Να συγκροτήσει προς τον σκοπό αυτό, μια κοινή ευρωπαϊκή δύναμη 60.000 ανδρών, με αντίστοιχες χερσαίες, ναυτικές και αεροπορικές δυνάμεις, τονίζοντας συγχρόνως, ότι η ευρωπαϊκή αυτή πολιτική άμυνας και ασφάλειας δεν θα είναι ανταγωνιστική προς το ΝΑΤΟ, αλλά θα δρα συμπληρωματικά και σε στενή συνεργασία μαζί του.

Η απόφαση αυτή υπήρξε το αποτέλεσμα μιας μακράς διαδικασίας, την οποία η Ελλάδα στήριξε αποφασιστικά από την πρώτη στιγμή, θεωρώντας πως η ανάπτυξη μιας Κοινής Ευρωπαϊκής Άμυνας και Ασφάλειας επίσης αποτελεί ένα απαραίτητο στοιχείο της γενικότερης ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Μπορεί πράγματι να συνεισφέρει αποφασιστικά σε στενή συνεργασία με το NATO, αλλά και με τους θεσμούς περιφερειακής συνεργασίας, στους οποίους θα αναφερθούμε στη συνέχεια αναλυτικότερα στην γενικότερη σταθεροποίηση της ευρωπαϊκής ηπείρου. Συμβάλλει στην ασφάλεια, αλλά και την αναβάθμιση του ρόλου της χώρας μας στην περιοχή. Μπορεί να συμβάλλει επίσης, μέσω του Ευρω - Μεσογειακού Διαλόγου και στην ασφάλεια και σταθερότητα της περιοχής της Μεσογείου και στην άμυνα και ασφάλεια της Κύπρου.

Τα θεμέλια της στρατιωτικής δομής, στην οποία θα στηριχθεί η μελλοντική Ευρωπαϊκή Άμυνα και Ασφάλεια, ετέθησαν κατά την διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας της ΔΕΕ, το πρώτο εξάμηνο του 1998.

Πέραν, όμως, της πολιτικής στήριξης που παρείχε στην ιδέα της Κοινής Ευρωπαϊκής Άμυνας και Ασφάλειας, η χώρα μας είχε και μία ιδιαίτερα σημαντική προσφορά στην διαδικασία υλοποίησης της.

Η πρώτη κοινή ευρωπαϊκή ειρηνευτική αποστολή είναι η επιχείρηση ALBA, η οποία, όπως γνωρίζουμε, βοήθησε αποφασιστικά την Αλβανία να ξεπεράσει την έντονη εσωτερική κρίση που την συντάραξε την άνοιξη του 1998 υπήρξε αποτέλεσμα μιας ελληνο-ιταλικής πρωτοβουλίας.

Επίσης το 2003 αποφασίσθηκε η πρώτη αποστολή της ΕΕ στον τομέα της διαχείρισης κρίσεων, ως αστυνομική αποστολή (European Union Police Mission -EUPM) στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Επιπρόσθετα η δραστηριότητα της ΕΕ στον τομέα των επιχειρήσεων με στρατιωτικά ή μη-στρατιωτικά μέσα διευρύνεται συνεχώς. Από τις σε εξέλιξη επιχειρήσεις του Συμβουλίου της ΕΕ, η Ελλάδα συμμετέχει σε έξι (6) εκ των οποίων οι δύο (2) είναι με στρατιωτικά μέσα και παρουσιάζονται παρακάτω:

- Επιχείρηση «Αλθαία» στη Βοσνία Ερζεγοβίνη (European Union Force - EUFOR Althea): Διαδέχθηκε τη Νατοϊκή επιχείρηση Stabilisation Force (SFOR) και διεξάγεται με προσφυγή στα μέσα και τις δυνατότητες του NATO βάσει του πλέγματος διευθετήσεων Berlin Plus. Έχει ως κύριο στόχο τη διατήρηση ενός ασφαλούς και σταθερού περιβάλλοντος στη χώρα. Η παρούσα συμμετοχή στην επιχείρηση ανέρχεται σε 27 άτομα από 35 άτομα το 2010 και δεν προβλέπεται μεταβολή κατά το 2012. Στην παρούσα περίοδο βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία από την ΕΕ για τη μετατροπή της επιχείρησης σε μη εκτελεστική επιχείρηση, παροχής υποστήριξης και εκπαίδευσης ("Non - Executive Capacity Building and Training Operation") με αντίστοιχη μείωση των δυνάμεων.

- Επιχείρηση «Αταλάντα» στα ανοικτά των ακτών της Σομαλίας για την καταπολέμηση της πειρατείας (European Union Naval Force - EUNAVFOR Somalia - Operation Atalanta): Πρόκειται για την πρώτη ναυτική επιχείρηση της ΕΕ, η οποία διεξάγεται στο πλαίσιο σχετικών αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ. Η δύναμη της ΕΕ συμβάλλει στην προστασία πλοίων του παγκοσμίου προγράμματος τροφίμων (World Food Program - WFP) που μεταφέρουν ανθρωπιστική βοήθεια στη Σομαλία καθώς και άλλων

ευπαθών πλοίων που διέρχονται από την περιοχή. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2011 η χώρα μας συμμετείχε με μία Φ/Γ στην επιχείρηση, η οποία αποσύρθηκε στις 28 Αυγούστου 2011. Για το 2012 προγραμματίζεται συμμετοχή στην επιχείρηση με μια φρεγάτα (Φ/Γ) για δύο μήνες ανά εξάμηνο.

Η Ελλάδα έχει διαθέσει για τις στρατιωτικές επιχειρήσεις της ΕΕ το στρατηγείο της Λάρισας, το οποίο είναι ένα εκ των πέντε (5) που έχουν διατεθεί στην ΕΕ μαζί με της Γαλλίας, Μ. Βρετανίας, Γερμανίας και Ιταλίας. Το Ελληνικό Στρατηγείο Επιχειρήσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΣΕΕΕ) EL-EU-OHQ μάλιστα διοργάνωσε τη στρατιωτική άσκηση της ΕΕ έτους 2009 (MILEX '09), με τη συμμετοχή πολυεθνικών στελεχών, για εξάσκηση σε θέματα χειρισμού κρίσεων, χωρίς την προσφυγή και τα μέσα του ΝΑΤΟ.

Επίσης, έχουν δημιουργηθεί πολυεθνικοί τακτικοί σχηματισμοί μάχης (battle groups) με δυνατότητα ταχείας αντίδρασης. Η Ελλάδα ηγείται, ως έθνος - πλαίσιο, ενός τέτοιου σχηματισμού με συμμετοχή της Κύπρου, της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας. Η δύναμη αυτή βρισκόταν σε ετοιμότητα κατά το Β' εξάμηνο 2007 και είχε τεθεί εκ νέου στη διάθεση της ΕΕ το Α' εξάμηνο του 2009. Η χώρα μας συμμετέχει επίσης, από κοινού με την Πορτογαλία, σε τακτικό αμφίβιο σχηματισμό μάχης, υπό ισπανό-ιταλική διοίκηση, ο οποίος επίσης ήταν στη διάθεση της ΕΕ κατά το Α' εξάμηνο του 2009.

Ανάλογο ρόλο παίζει και σήμερα η χώρα μας ιδιαίτερα μέσα στα πλαίσια της Δυτικο-Ευρωπαϊκής Ομάδας Εξοπλισμών (WEAG), για την προώθηση μιας ουσιαστικής συνεργασίας των ευρωπαϊκών αμυντικών βιομηχανιών, με στόχο να αποκτήσει σύντομα η Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας και την απαραίτητη κοινή βιομηχανική της βάση.

Μπορούμε, λοιπόν, να πούμε συμπερασματικά ότι με τις αποφάσεις του Συμβουλίου Κορυφής του Ελσίνκι, στην διαμόρφωση των οποίων η χώρα μας συνέβαλε ουσιαστικά, πραγματοποιήθηκε ένα ιδιαίτερα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της συγκρότησης της αρχιτεκτονικής ασφάλειας της Ευρώπης στην μετα-ψυχροπολεμική περίοδο, η οποία, όπως εμφανίζεται πλέον σήμερα, περιλαμβάνει τρία στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους επίπεδα:

- Το Ευρω-Ατλαντικό επίπεδο, με κύριο άξονα το νέο ΝΑΤΟ,
- Το Ευρωπαϊκό επίπεδο, με κύριο άξονα την Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας της ΕΕ,
- Και τέλος, το επίπεδο των περιφερειακών συνεργασιών για την ειρήνη την ασφάλεια και την σταθερότητα.

Παρά το γεγονός ότι οι περισσότερες χώρες της ΕΕ είναι συγχρόνως και χώρες-μέλη του ΝΑΤΟ, η ελληνική αμυντική διπλωματία θεωρεί ότι η ΕΕ πρέπει να αναπτύξει την δική της πολιτική ασφάλειας και άμυνας με στόχο την υπεράσπιση των ιδιαίτερων συμφερόντων της στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης και την ουσιαστική συμβολή της στην δημιουργία συνθηκών ειρήνης, ασφάλειας και συνεργασίας στην Ευρώπη.

Την ευρωπαϊκή αυτή πολιτική ασφάλειας και άμυνας, η ελληνική αμυντική διπλωματία δεν την αντιμετωπίζει σαν ανταγωνιστική του ΝΑΤΟ, αλλά σαν συμπληρωματική προς τον ρόλο και τις δραστηριότητες της Ατλαντικής Συμμαχίας, στη βάση ενός ενισχυμένου και όλο και περισσότερο ισότιμου και ισοβαρούς διατλαντικού δεσμού. Θεωρεί δε σαν βασικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της την παράλληλη ανάπτυξη μιας κοινής ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής, την ταχεία ανάπτυξη σύγχρονων και αποτελεσματικών ευρωπαϊκών ενόπλων δυνάμεων και την παράλληλη ανάπτυξη της συνεργασίας των ευρωπαϊκών αμυντικών βιομηχανιών.

Τέλος, στον τομέα των εξοπλισμών, η Ελλάδα ευνοεί τη δημιουργία μιας Υπηρεσίας Ευρωπαϊκών Εξοπλισμών, η οποία θα αναλάβει το συντονισμό της πολιτικής των Ευρωπαϊκών χωρών.

Συμπερασματικά είναι σαφές ότι η ΕΕ οδηγείται σ' ένα δρόμο που θα της δίνει τη δυνατότητα αυτόνομης και ουσιαστικής επέμβασης για τον έλεγχο και τη διευθέτηση κρίσεων, καταρχήν στην περιοχή της.

Για να αρχίσουν οι είκοσι επτά να ενεργούν αποτελεσματικότερα από κοινού, να εκφράζονται με μια φωνή και να γίνονται έτσι σεβαστοί, επείγει να αποκαταστήσουν μεταξύ τους πραγματική αμοιβαία εμπιστοσύνη. Με βάση αυτή την προϋπόθεση θα είναι δυνατόν να προχωρήσουν στην εγκαθίδρυση θεσμών που θα οδηγήσουν στο μέλλον στην απόκτηση της ικανότητας αυτόνομης στρατιωτικής παρουσίας στις περιπτώσεις που η ασφάλεια ή τα συμφέροντα της Ένωσης απειλούνται.

Μεταξύ των προϋποθέσεων για την απόκτηση της δυνατότητας αυτόνομης αμυντικής παρουσίας της Ευρώπης θα πρέπει να αναφερθούν η διαλειτουργικότητα των ενόπλων δυνάμεων των ευρωπαϊκών κρατών, η τυποποίηση και εναρμόνιση των εξοπλισμών, η ύπαρξη συντονισμού της παραγωγής σε ευρωπαϊκό επίπεδο μεταξύ των αμυντικών βιομηχανιών και η ύπαρξη κοινής νομοθετικής βάσης για τα θέματα στρατιωτικής συνεργασίας, διοίκησης, υποστήριξης κ.λ.π. Η ελληνική Αμυντική διπλωματία μπορεί και πρέπει να παίξει καθοριστικό ρόλο στα δρώμενα.

Το Δεκέμβριο του 2000, στη Σύνοδο Κορυφής στη Γαλλία οι ηγέτες των κυβερνήσεων ενέκριναν ένα σχέδιο για να αποκτήσει η ΕΕ στρατιωτικό οργανισμό. Η Δυτικο-Ευρωπαϊκή Ένωση, (ΔΕΕ) που αποτελεί ένα οργανισμό ημιαυτόνομο σε σχέση με την ΕΕ, θα συγχωνευθεί σ' αυτή. Έτσι η ΕΕ θα έχει τη δυνατότητα να αναλαμβάνει μικρής κλίμακας στρατιωτικές αποστολές στο όνομά της. Ο λόγος για τα σχέδια αυτά είναι ότι η διπλωματία της ΕΕ θα είχε μεγαλύτερο βάρος εάν συνοδευόταν από τη δυνατότητα ανάπτυξης δυνάμεων. Η πρωτοβουλία αυτή δεν αφορά μόνο σε κάποιους νέους ευρωπαϊκούς θεσμούς, αλλά επίσης σε πιο ικανές ένοπλες δυνάμεις.

Τα προβλήματα ασφαλώς υπάρχουν. Αλλά η πρόοδος αποτελεί επιτακτική ανάγκη εάν τα έθνη της Ευρώπης θέλουν να διαφυλάξουν, σε κάποιο βαθμό, στην πορεία του 21ου αιώνα, τα ζωτικά τους συμφέροντα έναντι των γιγάντων της παγκόσμιας πολιτικής. Εάν θέλουν να αντεπεξέλθουν στην πίεση

του υπερπληθυσμού στα νότια και στα νοτιοανατολικά της Ευρώπης και στα αναμενόμενα προβλήματα κάλυψης των ενεργειακών αναγκών, μετανάστευσης, τρομοκρατίας, εθνικισμού.

2. Νότιο Ανατολική Ευρώπη

Πέραν του NATO και της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας, η ελληνική Αμυντική διπλωματία αποδίδει ιδιαίτερη σημασία και στην ανάπτυξη περιφερειακών συνεργασιών για την ειρήνη, την ασφάλεια και την σταθερότητα, ιδιαίτερα στις περιοχές που παρουσιάζουν υψηλό βαθμό αστάθειας (Βαλκάνια, Καύκασος, Κεντρική Ασία και Μέση Ανατολή). Όσον αφορά ειδικότερα στα Βαλκάνια έχει ήδη προωθηθεί μια τέτοια μορφής συνεργασία υπό την μορφή της SEEDM (South Eastern Europe Defense Ministerial), στην οποία η χώρα μας παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο.

Η Αμυντική μας διπλωματία αναπτύσσεται στο χώρο της Νότιο Ανατολικής Ευρώπης με γνώμονα την διατήρηση καλών σχέσεων την επικοινωνιακή συνεργασία και την επίλυση των προβλημάτων και διαφορών με ειρηνικά μέσα στοχεύοντας:

- Στη διμερή αμυντική συνεργασία μεταξύ *Ελλάδας* και *Αλβανίας* που θα εδράζεται στο σεβασμό των υφιστάμενων συνόρων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ελληνικής μειονότητας. Παράλληλα, στην ολοκλήρωση των διαδικασιών για την αποκατάσταση πλήρους ελέγχου των Αλβανών οικονομικών προσφύγων στην Ελλάδα, ώστε με την συνεργασία των ελληνικών και αλβανικών αρχών να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η εγκληματικότητα.

- Στην *προώθηση* στενής αμυντικής συνεργασίας μεταξύ της Ελλάδας και Βαλκανικών χωρών, η οποία μπορεί να επεκταθεί και σε κοινές ασκήσεις των ΕΔ.

- Στην *ανάληψη* ουσιαστικού ρόλου στην προώθηση των διαδικασιών τη «Συνεργασίας για την Ειρήνη» στις χώρες της Βαλκανικής.

- Στην *διατήρηση* στενών σχέσεων στον οικονομικό, πολιτικό και υπό προϋποθέσεις, στον αμυντικό τομέα με τις Βαλκανικές χώρες.

- Στην *προσέγγιση* των χωρών της Βαλκανικής με την ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

- Στην *προσέγγιση* των χωρών των δυτικών Βαλκανίων και ειδικότερα της Σερβίας, της Αλβανίας, της Βοσνίας/Ερζεγοβίνης και του Μαυροβουνίου για ένταξη τους στο NATO έως το 2014

Ήδη από τον Οκτώβριο του 1997 έχει αναπτυχθεί στην περιοχή των Βαλκανίων μια συνεργασία για την ειρήνη, την ασφάλεια και την σταθερότητα, στην οποία συμμετέχουν, πλην της χώρας μας, η Αλβανία, η Βουλγαρία, η ΠΓΔΜ, η Ιταλία, η Ρουμανία και η Τουρκία.

Η Ελλάδα αποδίδει στην συνεργασία αυτή μια ιδιαίτερη σημασία, τόσο διότι τα Βαλκάνια αποτελούν τμήμα του άμεσου γεωπολιτικού της περιβάλλοντος, όσο και διότι συνιστούν μια ιδιαίτερα ασταθή περιοχή, η οποία μόνο με την ενεργό συμμετοχή των κρατών-μελών που την αποτελούν μπορεί να σταθεροποιηθεί και να παύσει να παράγει επικίνδυνες και καταστρεπτικές κρίσεις, σαν αυτές που την συντάραξαν όπως Βοσνία, Κοσσυφοπέδιο, εσωτερική κρίση στην Αλβανία κλπ.

Ανάλογη δε σημασία αποδίδουν προφανώς και οι υπόλοιπες χώρες της περιοχής, με αποτέλεσμα η παραπάνω συνεργασία να έχει να επιδείξει ήδη πολύ σημαντικά επιτεύγματα. Το πιο σημαντικό από αυτά υπήρξε αδιαμφισβήτητα η απόφαση που πήραν οι Υπουργοί Άμυνας των χωρών που προαναφέραμε, τον Σεπτέμβριο του 1998, να προχωρήσουν στη συγκρότηση μιας κοινής βαλκανικής Πολυεθνικής Ειρηνευτικής Δύναμης, όπου στόχος της θα είναι η συμμετοχή σε ειρηνευτικές αποστολές, για τις οποίες θα υπάρχει σχετική εντολή του ΟΗΕ ή του ΟΑΣΕ και ειδική σχετική απόφαση των Υπουργών Άμυνας των χωρών-μελών.

Η γρήγορη υλοποίηση αυτής της πρώτης απόφασης δημιούργησε αδιαμφισβήτητα μια θετική δυναμική, μέσα στα πλαίσια της οποίας, τον Νοέμβριο του 1999 και ύστερα από πρόταση του Έλληνα συνάδελφού τους, οι Υπουργοί Άμυνας των Βαλκανίων να πραγματοποιήσαν ένα ακόμη βήμα προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης της περιφερειακής συνεργασίας τους, αποφασίζοντας την συγκρότηση:

- Μιας Κοινής Βαλκανικής Δύναμης Μηχανικού, (ETF) που θα μπορεί να παρεμβαίνει σε περιοχές που έχουν πληγεί είτε από φυσικές καταστροφές, είτε από καταστροφές που προέκυψαν από συγκρούσεις και
- Ενός Βαλκανικού Δικτύου Πληροφόρησης Κρίσεων, (CIN) το οποίο θα διασφαλίζει την έγκαιρη ενημέρωση τους για τις διάφορες μορφές κρίσης που απειλούν την περιοχή και θα καθιστά έτσι περισσότερο εφικτή και αποτελεσματική την από κοινού αντιμετώπισή τους.

Συμπερασματικά η συγκρότηση της Πολυεθνικής Δύναμης καθώς και οι λοιπές πρωτοβουλίες συμβάλλουν:

- Στην αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των Κ-Μ, ως ένα αποτελεσματικό μέτρο οικοδόμησης εμπιστοσύνης, εφόσον δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για το προσωπικό των ΕΔ να γνωρίσουν καλύτερα ο ένας τον άλλο, να εργαστούν μαζί και να προωθήσουν μαζί κοινούς στόχους.
- Στην συνολικότερη προώθηση των συνθηκών ειρήνης, ασφάλειας και συνεργασίας στην Ευρώπη, συνδυασμένη σε πιο σφαιρικά επίπεδα όπως αυτά των Η.Ε, ΟΑΣΕ, NATO, Σύμπραξη για την Ειρήνη, ΔΕΕ, ΕΕ καθώς και με κατάλληλη ανάπτυξη των διμερών σχέσεων.

Πέραν των ανωτέρω η Αμυντική μας διπλωματία μπορεί να συνεισφέρει στα πλαίσια της συνεργασίας των υπουργείων άμυνας των χωρών της Ν.Α Ευρώπης (SEEDM) σε διεργασίες για τα παρακάτω θέματα:

- Περιβαλλοντική προστασία των Ε.Δ των χωρών της Ν.Α Ευρώπης
- Πολιτικό - Στρατιωτικός Σχεδιασμός Εκτάκτων αναγκών (CMEP)
- Πολυεθνική Εξειδικευμένη Μονάδα (MSU)
- Σύστημα Εξομοίωσης (συνέχεια του Κέντρου Χειρισμού Κρίσεων) χωρών Ν.Α Ευρώπης (SEESIM).

Εν κατακλείδι η Διαβαλκανική Συνεργασία σε σύντομο χρονικό διάστημα, πραγματοποίησε πολύ σημαντικές προόδους, δικαιώνοντας έτσι την σημασία που αποδίδει η Ελληνική αμυντική διπλωματία στην ανάπτυξη των περιφερειακών συνεργασιών.

Επιπλέον η Ελλάδα θεωρεί ότι οι σχέσεις συνεργασίας της Ρωσίας, της Ουκρανίας και των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης με την Ευρωπαϊκή Ένωση το ΝΑΤΟ και τις ΗΠΑ, επιβεβαιώνουν τις ευρύτατες αλλαγές που έχουν επέλθει στα θέματα ασφάλειας και δημιουργούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ενίσχυση της Ευρώ-Ατλαντικής συνεργασίας, καθώς επίσης και την προώθηση της Ευρωπαϊκής και της παγκόσμιας ασφάλειας και σταθερότητας.

3. Μέση Ανατολή - Ανατολική Μεσόγειος

Στο χώρο της Μέσης Ανατολής και της Μεσογείου η Αμυντική μας Διπλωματία εστιάζεται στην:

- *Προώθηση και υποστήριξη πρωτοβουλιών και ενεργειών για την διατήρηση της ειρήνης, την αποκατάσταση αμοιβαίας εμπιστοσύνης, την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των χωρών και την εξασφάλιση σταθερότητας και ασφάλειας στην περιοχή.*
- *Επιδίωξη αμυντικής συνεργασίας με χώρες της Μέσης Ανατολής και τις αραβικές χώρες της Μεσογείου, καθώς επίσης και με τις χώρες της περιοχής του Περσικού Κόλπου και της Αραβικής Χερσονήσου, σε θέματα εκπαίδευσης στελεχών, αμυντικής βιομηχανίας και ασκήσεων.*
- *Ενίσχυση της Ελληνικής ναυτικής και αεροπορικής παρουσίας ιδιαίτερα στην Ανατολική Μεσόγειο.*

Εξαιρετικά αναβαθμισμένο με αρκετές κοινές στρατιωτικές δράσεις είναι το πρόγραμμα στρατιωτικής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ για το έτος 2012 που υπογράφηκε πρόσφατα. Η τελική επεξεργασία των τομέων συνεργασίας έγινε από 19 έως 22 Δεκεμβρίου 2011 στο Ισραήλ όπου μετέβη τετραμελής αντιπροσωπεία εκπροσώπων του ΓΕΕΘΑ, ΓΕΝ και ΓΕΑ με επικεφαλή το διευθυντή της Διεύθυνσης Διεθνών Σχέσεων του ΓΕΕΘΑ²³.

²³ <http://www.tanea.gr/ellada/article/?aid=4682388>

Το πρόγραμμα στρατιωτικής συνεργασίας του 2012 περιλαμβάνει μεταξύ άλλων αρκετές κοινές ασκήσεις των πολεμικών αεροποριών, τόσο ειδικές πολυήμερες όσο και μονοήμερες συνεκπαιδεύσεις, στο πλαίσιο άλλων δράσεων και κινήσεων. Αντίστοιχο πρόγραμμα προβλέπεται και για τα πολεμικά ναυτικά των δυο χωρών με παράλληλες συνεκπαιδεύσεις, αρκετές στην ανατολική Μεσόγειο. Στο στρατό ξηράς προβλέπεται ενημέρωση και ανταλλαγή επισκέψεων επιτελών για φοίτηση σε σχολές της άλλης πλευράς, σε διάφορα επίπεδα. Ανάλογη ανταλλαγή σπουδαστών θα γίνει και στις σχολές Ευελπίδων, Ικάρων κλπ.

4. Χώρες υψηλού γεωστρατηγικού ενδιαφέροντος

- **Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ)**

Λόγω της επικρατούσας οικονομικής κατάστασης στην χώρα οι σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών σε επίπεδο αμυντικής διπλωματίας παρουσιάζουν μία στασιμότητα. Η τελευταία συνεργασία καταγράφηκε στις 16 Νοεμβρίου 2009 όπου πραγματοποιήθηκαν οι εργασίες της 14^{ης} υψηλού επιπέδου συμβουλευτικής Επιτροπής συνάντησης της Ελλάδας με τις ΗΠΑ. Οι ανωτέρω συνομιλίες αποτέλεσαν θεσμική συνάντηση υψηλού επιπέδου μεταξύ των δυο χωρών, στο επίπεδο των πολιτικών ηγεσιών των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας ενώ από την πλευρά των ΗΠΑ εκφράστηκε μέσα από την παρουσία του τρίτου στην ιεραρχία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, του αναπληρωτή Υπουργού Αλεξάντερ Βέρσμπόου (Alexander Vershbow). Τα θέματα που συζητήθηκαν όσο και τα αποτελέσματα της συνάντησης εκφράζονται μέσα από τις θετικές δηλώσεις του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Άμυνας.

- **Κίνα**

Οι σχέσεις Ελλάδα - Κίνας ευρίσκονται σε άριστο επίπεδο, χαρακτηρίζονται από συχνές ανταλλαγές επισκέψεων και από τη σύναψη συμφωνιών στρατιωτικών συνεργασιών, πέραν του οικονομικού, εμπορικού, επιστημονικού, τεχνολογικού, κοινωνικού και πολιτιστικού τομέα. Ειδικότερα σύμφωνα με πρόσφατες εξελίξεις στα πλαίσια της διμερούς συνεργασίας μεταξύ Κίνας και Ελλάδας, διεξήχθησαν στο ΓΕΕΘΑ, συνομιλίες μεταξύ αντιπροσωπειών των δύο χωρών με σκοπό τη διεύρυνση της στρατιωτικής συνεργασίας, την ενημέρωση και την ανταλλαγή απόψεων επί θεμάτων αμοιβαίου ενδιαφέροντος. Μεταξύ των θεμάτων της συνάντησης ήταν η επιχειρησιακή εκπαίδευση των ΕΔ καθώς και αμοιβαίας παρακολούθησης ασκήσεων.

- **Γαλλία**

Οι σχέσεις Ελλάδα - Γαλλίας ευρίσκονται σε άριστο επίπεδο, χαρακτηρίζονται από ανταλλαγές επισκέψεων υψηλού επιπέδου καθώς και διεξαγωγής στρατιωτικών ασκήσεων. Ειδικότερα σύμφωνα με πρόσφατες εξελίξεις στα πλαίσια της διμερούς αμυντικής συνεργασίας μεταξύ Γαλλίας και Ελλάδας, διεξήχθησαν, συνομιλίες μεταξύ αντιπροσωπειών των δύο χωρών με

σκοπό τη διεύρυνση της στρατιωτικής συνεργασίας, την ενημέρωση και την ανταλλαγή απόψεων επί θεμάτων αμοιβαίου ενδιαφέροντος. Μεταξύ των θεμάτων ήταν η αναδιοργάνωση και ο μετασχηματισμός των ΕΔ, θέματα ναυτικής ασφάλειας, κοινής εκπαίδευσης καθώς και επιχειρήσεων υποστήριξης της ειρήνης

5. NATO

Το NATO για να μπορέσει να ανταποκριθεί στα προβλήματα της μετά-ψυχροπολεμικής περιόδου, που προαναφέραμε, δρομολόγησε, από την αρχή της δεκαετίας του '90, μια διαδικασία, προσαρμογής του, η οποία περιελάμβανε:

- Την τροποποίηση του Στρατηγικού Δόγματος και της Δομής Διοίκησής του και Δυνάμεων.
- Την άμεση δημιουργία θεσμών συνεργασίας με το σύνολο των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης για την διασφάλιση της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή.
- Την ανάπτυξη δυνάμεων συνεργασίας με άλλους διεθνείς οργανισμούς ασφάλειας ιδιαίτερα με ΕΕ, ΗΕ και ΟΑΣΕ.
- Την σταδιακή διεύρυνση του προς τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Η Ελλάδα συμμετείχε από την αρχή στις διαβουλεύσεις με σκοπό την εκμετάλλευση της ευκαιρίας που παρείχε η αναδιοργάνωση του NATO, ώστε να αποκτήσει τα μέσα, που θα της δώσουν την δυνατότητα ενεργού συμμετοχής στο νέο πολιτικό-στρατιωτικό περιβάλλον και ανάδειξης του ειδικού στρατηγικού ρόλου της, ιδιαίτερα στο χώρο της Νότιο-Ανατολικής Ευρώπης.

Με την υιοθέτηση του Προγράμματος Σύμπραξη για την Ειρήνη (PARTNERSHIP FOR PEACE PFP), την θεσμοθέτηση του Ευρωατλαντικού Συμβουλίου (EAPC) (1997), την υπογραφή της Ιδρυτικής Πράξης Συνεργασίας NATO - Ρωσίας (1997) οι σχέσεις του NATO με τις Ευρωπαϊκές χώρες μη μέλη, αποκτούν μια νέα δυναμική.

Επιπλέον μετά και την Σύνοδο Κορυφής της Συμμαχίας (1999) στην Ουάσιγκτον υιοθέτησε τη νέα στρατηγική αντίληψη (New Strategic Concept) που δίνει στη συμμαχία την απαιτούμενη ευελιξία για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του νέου περιβάλλοντος ασφαλείας με έμφαση στους νέους κινδύνους και στις νέες απειλές²⁴, ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ταυτότητας Ασφάλειας και Άμυνας (ESDI) (European Security Defense Identity) , προετοιμασία για την αποτροπή των συγκρούσεων και τη διαχείριση των κρίσεων (Conflict Prevention and Crisis Management)²⁵ .

---

²⁴ Το NATO έχει ως πολιτική, που τη διεκδικεί από τα Κράτη-Μέλη της συμμαχίας, τα έθνη να διατηρούν το 2% περίπου των δυνάμεών τους ανεπτυγμένες σε πολυεθνικές επιχειρήσεις, ανά τον κόσμο καθώς και να διατηρούν δυνατότητα ανάπτυξεως του 40% των δυνάμεών τους προς κάθε ενδεχόμενο. Η χώρα μας προσπαθεί να εφαρμόζει αυτή την πολιτική και τη θεωρεί ως υποχρέωση προς τη Συμμαχία.

²⁵ www.nato.int/docu/pr/1999.

Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά στις δραστηριότητες, στις ασκήσεις, στις διαδικασίες και στους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων της συμμαχίας με επιδίωξη την προάσπιση και προαγωγή των εθνικών συμφερόντων. Τηρεί θετική στάση στη μετεξέλιξή του σε οργανισμό συλλογικής ασφάλειας, καθώς και τη διεύρυνσή του προς Ανατολάς, υπό την προϋπόθεση μη ανατροπής, αλλά ενίσχυσης των ισορροπιών που εγγυώνται τη σταθερότητα και ειρήνη στις διάφορες επί μέρους περιοχές της συμμαχίας και ειδικότερα, στη Νοτιοανατολική της πτέρυγα. Οι σημερινές εξελίξεις παρουσιάζονται παρακάτω:

- **Επιχείρηση International Security Assistance Force (ISAF):** Η αποστολή της ISAF συνίσταται στην παροχή συνδρομής στις αρχές του Αφγανιστάν για τη δημιουργία περιβάλλοντος σταθερότητας και ασφάλειας στη χώρα. Σημαντικός είναι επίσης, ο ρόλος της ISAF στο έργο της εκπαίδευσης και του εξοπλισμού του εθνικού στρατού του Αφγανιστάν. Η παρουσία / συνδρομή της χώρας στην ISAF συνίσταται στην διάθεση ενός τάγματος μηχανικού για την εκτέλεση έργων υποδομής, με έδρα την Καμπούλ, εκπαιδευτών για την παροχή εκπαίδευσης στελεχών του εθνικού στρατού του Αφγανιστάν, ανάληψη της διοίκησης του διεθνούς αεροδρομίου της Καμπούλ, την άνοιξη του 2010 (για δεύτερη φορά, μετά το διάστημα 01.12.2005 - 31.03.2006) και χρηματοδότηση λοιπών αναπτυξιακών προγραμμάτων στο Αφγανιστάν. **Η παρούσα συμμετοχή στην επιχείρηση ανέρχεται σε 171 άτομα. Το 2012 έχει προγραμματιστεί μείωση κατά 111 άτομα επιπλέον.**

- **Επιχείρηση Kosovo Force (KFOR) (ΕΛΔΥΚΟ-2):** Η χώρα μας συμμετέχει στην KFOR, από της συστάσεώς της, με δύναμη δύο μηχανοκίνητων ταγμάτων πεζικού στο Ουρόσεβατς (Urosevac) και τη Μιτροβίτσα (Mitrovica), τα οποία αποτελούνταν από περίπου 670 αξιωματικούς και οπλίτες και υποβοηθούνται από 173 οχήματα, ένα λόχο γενικών μεταφορών (Θεσσαλονίκη) και ένα αεροσκάφος C-130 για την μεταφορά διακινούμενου προσωπικού, μέσων, εφοδίων και υλικών. **Μετά την μείωση τον Μάιο του 2011 κατά 399 Αξιωματικούς και οπλίτες η παρούσα συμμετοχή στην επιχείρηση ανέρχεται συνολικά σε 271. Στα πλαίσια της συνολικής μείωσης των εμπλεκομένων δυνάμεων στην KFOR προβλέπεται μείωση κατά 185 εντός του 2012. Εντός του έτους 2012 θα μειωθεί κατά 50% και ο χρόνος πτήσεως του Α/Φ C-130.**

Λόγω της βελτιώσεως των συνθηκών ασφαλείας στην περιοχή, το NATO αποφάσισε την σταδιακή μείωση των δυνάμεων της KFOR, έτσι από 31 Ιαν 2010 η επιχείρηση μετέβη στην επόμενη φάση της «Αποτρεπτικής Παρουσίας» (Deterrent Presence-DP) με αλλαγή της δομής δυνάμεων και σταδιακή μείωση τους από 15.000 σε 2.500. Εκτιμώμενος χρόνος της DP 12 έως 24 μήνες αναλόγως της επικρατούσης καταστάσεως στην περιοχή. Στη νέα φάση θα υπάρξει τροποποίηση και της ελληνικής συνεισφοράς. Εξετάζεται σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών (ΥΠΕΞ) η δυνατότητα ανάληψης από τη χώρα μας στη φάση Gate-2 της διοίκησης (Lead Nation) στο βόρειο τομέα. Η KFOR έχει αναλάβει την εκπαίδευση της «Δύναμης Ασφαλείας του

Κοσσυφοπεδίου», η οποία έχει ως αρμοδιότητα την προστασία των πολιτών και την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στην εσωτερική ασφάλεια.

- **Επιχείρηση Active Endeavour:** Μετά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, το NATO προχώρησε για πρώτη φορά στην ιστορία του, στην ενεργοποίηση του άρθρου 5 της ιδρυτικής διακήρυξης της συμμαχίας, χαρακτηρίζοντας έτσι κατ' ουσία τις επιθέσεις ως πολεμική ενέργεια εναντίον κράτους / μέλους της συμμαχίας. Η Active Endeavour αποτελεί τη μόνη επιχείρηση του άρθρου 5 του NATO και έχει ως αποστολή την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στην θαλάσσια περιοχή της Μεσογείου. Αποτελεί μια ιδιαίτερος επιτυχημένη επιχείρηση, στην οποία η χώρα μας συμμετέχει σταθερά, με ναυτικά στοιχεία. Σκοπός, η υποστήριξη των επιχειρήσεων στο πλαίσιο της παγκόσμιας αντιτρομοκρατικής εκστρατείας, από τις μόνιμες ναυτικές δυνάμεις του NATO. Οι ναυτικές δυνάμεις Standing NATO Maritime Group-2 (SNMG-2) και Standing NATO Mine Counter Maritime Group-2 (SNMCMG-2) είναι σταθερές ναυτικές δυνάμεις που παρέχουν στο NATO συνεχή ναυτική υποστήριξη καθώς και αντιναρκική προστασία σε επιχειρήσεις NATO Response Force (NRF) σε ειρηνικές περιόδους, κρίσης και σύγκρουσης²⁶. **Το 2011 η χώρα μας συμμετείχε με ένα ναρκοθηρευτικό (ΝΘΗ) στην SNMCMG2 μέχρι 08 Ιουλίου και με μία φρεγάτα (Φ/Γ) στην SNMG 2 μέχρι 01 Σεπτεμβρίου.**

- **Επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση της πειρατείας στο Κέρασ της Αφρικής (Ocean Shield):** Στο πλαίσιο του NATO και στη συνέχεια αιτήματος του γενικού γραμματέα των ΗΕ τον Σεπτέμβριο του 2008, αποφασίστηκε, τον Οκτώβριο του 2008, όπως η ναυτική δύναμη SNMG-2 συνοδεύσει πλοία μεταφέροντας ανθρωπιστική βοήθεια στη Σομαλία στο πλαίσιο του παγκόσμιου προγράμματος επισιτισμού. Η δράση αυτή, η οποία έληξε τον Δεκέμβριο του 2008, έλαβε την ονομασία "Operation Allied Provider". Σήμερα η συμμαχική δύναμη παραμένει στην περιοχή, ενεργώντας στο πλαίσιο της νατοϊκής επιχείρησης με την επωνυμία Ocean Shield για την εξάλειψη της πειρατείας από την ακτή της Σομαλίας ενώ **η Ελλάδα συμμετέχει με μια φρεγάτα (Φ/Γ).**²⁷

- **NATO HQ Tiranna:** Τη παρούσα περίοδο η χώρα μας συμμετέχει με μικρό αριθμό επιτελών. Αποστολή της είναι να συμβουλευεί την κυβέρνηση της Αλβανίας σε στρατιωτικά θέματα αναδιάρθρωσης του τομέα ασφαλείας με σκοπό τη σύγκλιση στις ευρωατλαντικές δομές και να παρέχει υποστήριξη στην KFOR και τις λοιπές αποστολές του NATO στην περιοχή επιχειρήσεων της Βαλκανικής.

- **NATO HQ Skopje:** Στο πλαίσιο της υποστήριξης της KFOR και της σε εξέλιξη επιχείρησης του NATO στα Βαλκάνια, με την ονομασία «Joint Enterprise».

---

²⁶ Αποστολές αυτών επίσης είναι: Η παρουσία της συμμαχίας και η διεξαγωγή επίσημων και ανεπίσημων επισκέψεων σε λιμένες για ενίσχυση των σχέσεων του NATO με χώρες του μεσογειακού διαλόγου και χώρες της πρωτοβουλίας συνεργασίας της Κων/πολης (Istanbul cooperation Initiative) καθώς και η συμμετοχή της σε νατοϊκές πολυεθνικές και εθνικές ασκήσεις.

²⁷ Στις 4 Απρ 10 η Φ/Γ Λήμνος εξάρθρωσε συμμορία πειρατών στην περιοχή,

6. ΟΗΕ

Ο ΟΗΕ αποτελεί τον μοναδικό οργανισμό οικουμενικού χαρακτήρα, επιφορτισμένο με την πρωταρχική ευθύνη για την διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και την αποκατάσταση της διεθνούς νομιμότητας και κοινωνικών, οικονομικών ισορροπιών²⁸.

Ωστόσο, οι νέες συνθήκες του διεθνούς περιβάλλοντος που επήλθαν μετά το 1989, προσέδωσαν νέα βαρύτητα στο ρόλο που καλούνταν, πλέον, να διαδραματίσουν τα Ηνωμένα Έθνη σε περιφερειακές συγκρούσεις (εθνικού ή θρησκευτικού, μη διακρατικού χαρακτήρα). Η αύξηση του αριθμού των συγκρούσεων οδήγησε και σε ανάλογη αύξηση των ειρηνευτικών επιχειρήσεων του ΟΗΕ. Επιπλέον το γεγονός ότι ο Οργανισμός δεν διαθέτει την απαιτούμενη επιχειρησιακή ικανότητα αλλά ούτε και τα οικονομικά μέσα²⁹ (εξαιτίας των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει) οδήγησε στην αναβάθμιση της σχέσης του με τους περιφερειακούς θεσμούς ασφάλειας παρέχοντας το νομιμοποιητικό πλαίσιο της στρατιωτικής επιχείρησης και παράλληλα προσδίδοντας τους κύρος και αποτελεσματικότητα.

Η Ελλάδα από το 1950 μέχρι σήμερα και παρά τις περιορισμένες δυνατότητες της σε ανθρώπινο δυναμικό, έχει συμμετάσχει σε Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις του ΟΗΕ είτε με συγκροτημένα τμήματα μονάδες, στην Κορέα, τη Σομαλία, την πρώην Γιουγκοσλαβία και την Αλβανία, στη Βοσνία, την Κύπρο, είτε με στρατιωτικούς παρατηρητές στο Βόρειο Ιράκ, το Κουβέιτ, τη Δυτική Σαχάρα και τη Γεωργία-Αμπχαζία.

Στα πλαίσια του Συστήματος Ετοιμότητας Ειρηνευτικών Επιχειρήσεων του ΟΗΕ (UN Standby Arrangement System)³⁰, το οποίο εγκαινιάσθηκε από την Γραμματεία των Η.Ε. το 1994, η χώρα μας έχει συγκροτήσει την Ελληνική Μονάδα Ειρηνευτικών Αποστολών (ΕΜΕΑ) προκειμένου να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις των Διεθνών Οργανισμών για τη δημιουργία Ειρηνευτικών Δυνάμεων Ταχείας Επέμβασης (Rapid Response). Επιπλέον, η Ελλάδα, από το 1996, έχει εθελοντικά αυξήσει τη συμμετοχή της στον προϋπολογισμό του ΟΗΕ για τις ειρηνευτικές επιχειρήσεις.

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει θετικά τις παρεμβάσεις του για τη διατήρηση της ειρήνης και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, συμμετέχοντας ενεργά στη συγκρότηση δυνάμεων προς εξυπηρέτηση των σκοπών αυτών, ενώ εξελέγη, ως μη μόνιμο μέλος για τη διετία 2005-2006, στο Συμβούλιο Ασφαλείας των ΗΕ, γεγονός που καταδεικνύει την υποστήριξη των υπολοίπων μελών του

²⁸ Άρθρο 1. Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ: «Οι σκοποί των Ηνωμένων Εθνών είναι να διατηρούν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, και για να επιτευχθεί αυτό: να παίρνουν αποτελεσματικά συλλογικά μέτρα για να προλαβαίνουν και να απομακρύνουν κάθε απειλή της ειρήνης και για να καταστέλλουν κάθε επιθετική ενέργεια ή άλλης μορφής παραβίαση της ειρήνης και να επιτυγχάνουν, με ειρηνικά μέσα και σύμφωνα με τις αρχές της δικαιοσύνης και του διεθνούς δικαίου, διευθέτηση ή διακανονισμό διεθνών διαφορών ή καταστάσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διατάραξη της ειρήνης».

²⁹ Άρθρο 17. Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ: « Η Γενική Συνέλευση θα εξετάζει και θα εγκρίνει τον προϋπολογισμό του Οργανισμού. Τα έξοδα του Οργανισμού θα αναλαμβάνονται από τα Μέλη, σύμφωνα με την κατανομή που κάνει η Γενική Συνέλευση»

³⁰ Άρθρο 43 Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ: «Όλα τα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών, προκειμένου να συμβάλουν στη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, αναλαμβάνουν να θέτουν στη διάθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας, όποτε το ζητήσει και σύμφωνα με τους όρους ειδικής συμφωνίας, τις ένοπλες δυνάμεις, τη βοήθεια και τις διευκολύνσεις, στις οποίες θα περιλαμβάνεται και το δικαίωμα διελεύσεως, που είναι αναγκαία για να διατηρηθεί η διεθνής ειρήνη.»

οργανισμού και την εμπιστοσύνη, με την οποία περιβάλλουν τη χώρα μας. Οι παρούσες συμμετοχές μας είναι ως ακολούθως :

- **Επιχείρηση στο Λίβανο (United Nations Interim Force in Lebanon - UNIFIL):** Με τη κατάπαυση του πυρός και το πέρας των εχθροπραξιών στο Λίβανο (14 Αυγούστου 2006 ΟΗΕ 1701) άρχισε η αποχώρηση των Ισραηλινών από το κράτος του Λιβάνου και η σταδιακή αντικατάστασή τους από τις Λιβανικές ΕΔ με την αρωγή διεθνούς δυνάμεως υπό την αιγίδα των ΗΕ. Παράλληλα ήρθε ο ναυτικός και αεροπορικός αποκλεισμός του κράτους του Λιβάνου. Για την υλοποίηση της αποφάσεως του ΟΗΕ η οποία προέβλεπε την απαγόρευση επανεξοπλισμού της Χεζμπολάχ (Hezbollah), δημιουργήθηκε μια διεθνής ναυτική δύναμη η οποία εκτελεί περιπολίες και έλεγχο του θαλάσσιου και εναέριου χώρου έξω από τα χωρικά ύδατα του Λιβάνου (12 νμ.) με σκοπό την απαγόρευση διακίνησης παρανόμου οπλισμού και συναφών υλικών προς τον Λίβανο, σε συνεργασία με τις αρχές και για υποβοήθηση αυτών. **Κατά το 2011 η χώρα μας συμμετείχε στην επιχείρηση UNIFIL με μία ΤΠΚ (τορπιλάκατο) ή Κ/Φ (κανονιοφόρο). Για το έτος 2012 προγραμματίζεται η ίδια συμμετοχή στην επιχείρηση με το έτος 2011.**

- **Αποστολή στην Ερυθραία - Αιθιοπία (Un Mission in Ethiopia and Eritrea - UNMEE):** Με την απόφαση 1312/2000 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ συγκροτήθηκε δύναμη παρατηρητών του ΟΗΕ, στην κοινή μεθόριο των δυο χωρών με σκοπό να λειτουργεί ως σύνδεσμος μεταξύ των δυο μερών, να αναπτύξει μηχανισμό επαλήθευσης της κατάπαυσης του πυρός και να προετοιμάσει / προλειάνει το έδαφος για την ανάπτυξη κανονικής ειρηνευτικής αποστολής. **Στην ειρηνευτική αποστολή η χώρα μας συμμετέχει με μικρό αριθμό στελεχών.**

- **Αποστολή στη Γεωργία (United Nations Observer Mission in Georgia - UNOMIG):** Παρακολούθηση κατάπαυσης πυρός μεταξύ Γεωργίας - Απχαζίας (Αύγουστος 1993) Στην ειρηνευτική αποστολή η χώρα μας συμμετέχει από 5 Σεπ 94 με διάθεση παρατηρητών.

- **Αποστολή στη δυτική Σαχάρα (Mission For the Referendum in Western Sahara - MWURSO):** Στην ειρηνευτική αποστολή η χώρα μας συμμετέχει με διάθεση ενός παρατηρητή.

- **Αποστολή στο Σουδάν (United Nations Mission in Sudan - UNMISUD):** Στην ειρηνευτική αποστολή η χώρα μας συμμετέχει με μικρό αριθμό στελεχών.

7. ΟΑΣΕ

Ο ΟΑΣΕ συνιστά ένα διευρυμένο Forum διαλόγου μέσω του οποίου ορίζεται τόσο η πολιτικοστρατιωτική όσο και η οικονομική και ανθρώπινη διάσταση του ρόλου του στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ασφάλειας. Από το 1994, ο Οργανισμός που έως τότε ήταν Διάσκεψη, προικοδοτήθηκε με νέες εξουσίες

και αρμοδιότητες, γεγονός που τον κατέστησε βασικό εργαλείο προληπτικής διπλωματίας. Παράλληλα και προκειμένου να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις ο ΟΑΣΕ μετεξελίχθηκε σε μόνιμο θεσμό περιφερειακού χαρακτήρα.

Από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου μέχρι σήμερα, ο ΟΑΣΕ έχει αναλάβει αποστολές σε πολλές χώρες του πρώην ανατολικού συνασπισμού με στόχο την πρόληψη συγκρούσεων και διαχείριση κρίσεων, την επίβλεψη εκλογών, την οικοδόμηση δημοκρατικών θεσμών και την προώθηση του σεβασμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εξάλλου ο Οργανισμός, ως το πιο κατάλληλο βήμα ενδυνάμωσης της συνεργασίας μεταξύ των ευρω-ατλαντικών οργανισμών έχει επιφορτισθεί με το έργο της υιοθέτησης ενός Μοντέλου Ασφαλείας για τον 21ο αιώνα (Security Model towards 21st Century) που θα βασίζεται στις αρχές και δεσμεύσεις του ΟΑΣΕ και στην αρχή της συμπληρωματικότητας και των μη ιεραρχικών σχέσεων μεταξύ των Διεθνών Οργανισμών.

Η Ελλάδα ως ένθερμος υποστηρικτής των Βασικών Αρχών του ΟΑΣΕ και του Δεκάλογου του Ελσίνκι, εφαρμόζει πιστά τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει, τόσο στα πλαίσια του Κειμένου Βιέννης όσο και της Συνθήκης CFE (Συνθήκη Μείωσης Εξοπλισμών στην Ευρώπη). Βασιζόμενη, μάλιστα στις διατάξεις του Κειμένου Βιέννης που ενθαρρύνουν τη σύναψη συμπληρωματικών ΜΟΕΑ με τη μορφή ξεχωριστών συμφωνιών σε διμερές, πολυμερές ή περιφερειακό επίπεδο με σκοπό την αύξηση της διαφάνειας εμπιστοσύνης και συνεργασίας, έχει συνάψει με τη Βουλγαρία το "Κείμενο των Αθηνών" που τέθηκε σε ισχύ από τον Οκτώβριο 1998, ενώ παράλληλα μελετά το ενδεχόμενο σύναψης ανάλογων κειμένων και με λοιπές γειτονικές χώρες. Επίσης η Ελλάδα υπήρξε ένα από τα συμμετέχοντα κράτη που ενθάρρυνε και στήριξε τη δημιουργία του Κώδικα Συμπεριφοράς για Πολιτικοστρατιωτικά θέματα. Το εν λόγω κείμενο υιοθετήθηκε το 1994 και η χώρα μας προχώρησε στην άμεση εφαρμογή του.

Σημαντική εξέλιξη στα δρώμενα του ΟΑΣΕ υπήρξε η Σύνοδος Κορυφής της Κων/πολης τον Νοέμβριο του 1999 όπου υπεγράφη το Αναθεωρημένο Κείμενο Βιέννης της Εκσυγχρονισμένης Συνθήκης CFE καθώς και κείμενα πολιτικοστρατιωτικού ενδιαφέροντος (Μικρού / Ελαφρού Οπλισμού, Άρθρο V Dayton, Τράπεζα Ευρωπαϊκής Ασφάλειας κλπ.). Προηγήθηκαν συσκέψεις Συντονιστικών Ομάδων Εργασίας εκπροσώπων ΥΠΕΞ, ΕΠΥΕΘΑ, ΓΕΕΘΑ, ορισμένες υπό τον κ. ΥΕΘΑ, προκειμένου να επιτευχθούν τα βέλτιστα για τη χώρα μας. Τα αποτελέσματα της Συνόδου θεωρούνται ικανοποιητικά για την Ελλάδα, ειδικότερα αυτά που αφορούν καθορισμό οροφών και κυρίως την αύξηση οροφής Ε/Π.

Τέλος, η Ελλάδα προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στο ρόλο που ο ΟΑΣΕ καλείται να διαδραματίσει στο διεθνές περιβάλλον ασφάλειας συμμετέχοντας στις όποιες πρωτοβουλίες που αποβλέπουν στην ενίσχυση του ΟΑΣΕ και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που διαθέτει στην πρόληψη και διαχείριση κρίσεων. Στα πλαίσια αυτά υπάρχει συνεχής παρακολούθηση από συντονιστική ομάδα εργασίας εκπροσώπων του ΥΠΕΞ και του ΥΠΕΘΑ για τις εξελίξεις που επηρεάζουν τη χώρα μας όσον αφορά:

- ΟΑΣΕ.
- Τη διαμόρφωση του άρθρου Dayton.
  - Θέματα μικρού και ελαφρού οπλισμού στα πλαίσια ΟΗΕ-
  - Τις νάρκες κατά προσωπικού.
  - Την ίδρυση κέντρου ελέγχου-επαληθεύσεως στο Ζάγκρεμπ (RAVIAC) στα πλαίσια της Γερμανικής πρωτοβουλίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Ε»

ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Προώθηση θεσμών ασφάλειας-ειρήνης και συνεργασίας.

Η περίοδος 1996-2000 υπήρξε μια περίοδος δραστήριας συμμετοχής της ελληνικής «αμυντικής διπλωματίας» στην διαμόρφωση της δομής και των νέων προσανατολισμών των πολυεθνικών οργανισμών άμυνας και ασφάλειας στους οποίους ανήκει η χώρα μας ΝΑΤΟ, ΕΕ και στην προώθηση περιφερειακών θεσμών ασφάλειας, ειρήνης και συνεργασίας. Υπήρξε συγχρόνως και μια περίοδος μεγάλης ανάπτυξης των διμερών αμυντικών σχέσεων της Ελλάδας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, στην διάρκεια της περιόδου αυτής, ο ΥΠΕΘΑ πραγματοποίησε επίσημες επισκέψεις σε διάφορες χώρες της Βόρειας Αμερικής, της Δυτικής και Ανατολικής Ευρώπης, των Βαλκανίων, της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής, δέχθηκε ισάριθμες περίπου επίσημες επισκέψεις συναδέλφων του από διάφορες χώρες και υπέγραψε έναν σημαντικό αριθμό συμφωνιών στρατιωτικής συνεργασίας, με αποτέλεσμα σήμερα η χώρα μας να έχει αναπτύξει σχέσεις διμερούς αμυντικής συνεργασίας με 60 περίπου χώρες.

Στις χώρες αυτές ανήκουν κατ' αρχήν οι χώρες - μέλη του ΝΑΤΟ και της ΕΕ, με τις οποίες η Ελλάδα, αναπτύσσοντας και εμβαθύνοντας τις διμερείς της σχέσεις, αποκτά συγχρόνως την δυνατότητα:

- Να *διασφαλίσει* καλύτερα τα εθνικά της συμφέροντα μέσα στα πλαίσια των αντίστοιχων πολυεθνικών οργανισμών,
- Να *προωθήσει* πιο αποτελεσματικά τις απόψεις της για την Ευρωπαϊκή Ασφάλεια και Άμυνα και για την σταθερότητα, την ειρήνη και την συνεργασία στην ευρύτερη γεωπολιτική της περιοχή και
- Να *εξασφαλίσει* τις απαραίτητες συνεργασίες για την υλοποίηση των εξοπλιστικών της προγραμμάτων και την ανάπτυξη της Ελληνικής Αμυντικής Βιομηχανίας και Έρευνας.

Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η ανάπτυξη των διμερών μας σχέσεων με τις χώρες της Βαλκανικής, η οποία βοήθησε αποφασιστικά τόσο στην διαμόρφωση κοινών θέσεων για την αντιμετώπιση των κρίσεων στην περιοχή, όσο και στην προώθηση και θεσμοποίηση της Διαβαλκανικής Περιφερειακής Συνεργασίας για την Ειρήνη, την Ασφάλεια και την Σταθερότητα.

Στα πλαίσια των διμερών συμφωνιών στρατιωτικής συνεργασίας που έχει υπογράψει η χώρα μας περιλαμβάνονται παροχή υποτροφιών στις Σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων, συμμετοχή σε ασκήσεις και σεμινάρια, ανταλλαγές επισκέψεων κλπ., που υλοποιούνται στην βάση ετησίων προγραμμάτων συνεργασίας. Επίσης περιλαμβάνεται συνεργασία στον τομέα των Εξοπλισμών

Αμυντικής Βιομηχανίας και Τεχνολογίας, στην βάση των οποίων προωθείται και η συνεργασία μεταξύ αμυντικών βιομηχανιών.

Πέραν όμως της Βαλκανικής, η Ελλάδα έχει προωθήσει σημαντικά τις διμερείς αμυντικές της σχέσεις και σε δύο άλλες περιοχές ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την χώρα μας, δηλαδή την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας και του Καυκάσου και την περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Ανατολικής Μεσογείου.

Ειδικότερα, όσον αφορά στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας και του Καυκάσου, η χώρα μας έχει υπογράψει Συμφωνίες Στρατιωτικής Συνεργασίας με την Ρωσία (1995), την Αρμενία (1996), την Γεωργία (1997) και την Ουκρανία (1997), οι οποίες υλοποιούνται ήδη σε ικανοποιητικό βαθμό, ενώ παράλληλα έχει διατυπώσει ανάλογες προτάσεις και προς την Μολδαβία και το Αζερμπαϊτζάν.

Όσο δε για την άλλη περιοχή ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την Ελλάδα, δηλαδή την περιοχή της Μέσης Ανατολής και Ανατολικής Μεσογείου, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η χώρα μας έχει υπογράψει συμφωνίες στρατιωτικής συνεργασίας οι οποίες υλοποιούνται ήδη με πολύ ικανοποιητικούς ρυθμούς και έχει δρομολογήσει ανάλογες διαδικασίες με την Ιορδανία, την Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Ενώ, παράλληλα, με την επίσκεψη του Ελλήνων Υπουργών Εθνικής Άμυνας στο Ισραήλ (1999 και 2010) και την υπογραφή διευρυμένων και αναβαθμισμένων συμφωνιών αμυντικής συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών, άνοιξε ένα νέο και ιδιαίτερα ελπιδοφόρο κεφάλαιο και για τις ελληνο-ισραηλινές σχέσεις.

Σήμερα η ελληνική «αμυντική διπλωματία» διαθέτει ένα ισχυρό πλέγμα διμερών σχέσεων στην Μέση Ανατολή και την Ανατολική Μεσόγειο, το οποίο και χρησιμοποιεί για την προώθηση των βασικών της στόχων στην περιοχή, που είναι η ειρήνη και δίκαια επίλυση των χρόνιων προβλημάτων της (Μεσο-ανατολικό, Κυπριακό) και η ανάπτυξη σχέσεων ειρήνης, ασφάλειας και συνεργασίας μεταξύ των χωρών που την αποτελούν, χωρίς αποκλεισμούς και επιλεκτικές συμμαχίες.

2. Οφέλη της Ελλάδας

Στα πλαίσια της Αμυντικής διπλωματίας τα θετικά στοιχεία τα οποία απορρέουν από την στρατιωτική συνεργασία της Ελλάδας με χώρες που γεωγραφικά τοποθετούνται στην ΝΑ λεκάνη της Μεσογείου και την περιοχή του Καυκάσου μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες:

- Τα μεσοπρόθεσμα οφέλη και
- Τα μακροπρόθεσμα ή διεθνή οφέλη

Όσον αφορά τα **μεσοπρόθεσμα οφέλη** :

Μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και στα πλαίσια της ρευστότητας και ανασφάλειας αναδυόμενης από τα δημιουργηθέντα κενά ισχύος, οι συχνότερες

επαφές μεταξύ κυβερνητικών αξιωματούχων στα πλαίσια της ελληνικής υψηλής στρατηγικής κατέληξαν σε σύναψη αμυντικών (και άλλων) συμφωνιών και πρωτοκόλλων οι οποίες ρύθμιζαν τα πλαίσια, τους τομείς και τους όρους της διμερούς στρατιωτικής συνεργασίας.

Η εφαρμογή των παραπάνω συμφωνιών δείχνει ότι μια τέτοια συνεργασία είναι εποικοδομητική τόσο σε καθαρά στρατιωτικούς όρους όσο και σε παρεμφερείς τομείς. Οι ανταλλαγές, μεταξύ των ΕΔ των δύο συνεργαζόμενων χωρών, ποικίλων στρατιωτικών συμφωνιών, αμυντικής τεχνογνωσίας και οργανωτικών προτύπων της στρατιωτικής διοίκησης αποσκοπεί στην εμβάθυνση της αμοιβαίας κατανόησης και διαφάνειας μεταξύ των ΕΔ.

Μια καλή στρατιωτική συνεργασία μπορεί να συμβάλλει και στην αντιμετώπιση περιστάσεων εκτάκτου ανάγκης όπως φυσικές καταστροφές (φωτιές, σεισμοί).

Επίσης η αρμονική συνεργασία μεταξύ ΕΔ δύο χωρών μπορεί να συμβάλλει στην οικοδόμηση κλίματος εμπιστοσύνης και ασφάλειας μεταξύ δύο λαών λαμβάνοντας υπόψη την υπόσταση των ΕΔ ως σημαντικού παράγοντα εθνικής ασφάλειας και κατοχύρωσης των εθνικών συμφερόντων.

Με αφορμή την αρμονική διμερή συνεργασία μπορεί να λεχθεί ότι έχει δημιουργηθεί ένα κεκτημένο που διευκολύνει την συνεργασία αυτή τη φορά εντός πολυμερών σχημάτων. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση συνεργασίας στο πνεύμα της PFP, στην οποία συμμετέχουν απ' την μια πλευρά χώρες εκτός NATO και απ' την άλλη νατοϊκά κράτη.

Δεδομένου του ευρωπαϊκού προσανατολισμού των χωρών της Α. Ευρώπης και της περιοχής του Καυκάσου καθώς και του απαρχαιωμένου (στις περισσότερες περιπτώσεις) στρατιωτικού υλικού τους, η συνεργασία με μια νατοϊκή χώρα όπως η Ελλάδα διευκολύνει και υποβοηθάει τις προσπάθειες αναδιοργάνωσης των ΕΔ τους βάσει νατοϊκών standards.

Όσον αφορά τα **μακροπρόθεσμα οφέλη**:

Η σύναψη ενός πλαισίου διμερών αμυντικών συμμαχιών με προϋπόθεση τις παράλληλες θετικές πολιτικές σχέσεις δημιουργούν συνθήκες σταθερότητας και ασφάλειας στις εξεταζόμενες περιοχές, οι οποίες συνιστούν εστίες κρίσεων, προς αυτό συμβάλλουν και οι συμφωνίες περί περιορισμού των εξοπλισμών επαυξάνοντας κατ' αυτό τον τρόπο και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή και όχι μόνο.

Στα πλαίσια της αμυντικής διπλωματίας θα πρέπει να υπογραμμιστεί κι εκείνη η περίπτωση κατά την οποία μέσω συχνών στρατιωτικών επαφών δίνεται στην Ελλάδα η ευκαιρία να κάνει γνωστές τις θέσεις της έναντι των ελληνοτουρκικών ζητημάτων και ακολούθως να ενημερωθεί επί απόψεων /τοποθετήσεων του εκάστοτε συνομιλητή της.

Τέλος, το σημαντικότερο όφελος σε διεθνές επίπεδο που απορρέει από την τακτική σύναψη διμερών αμυντικών συμφωνιών συνιστά το γεγονός ότι οι

συμμαχίες αυτές υπαγορεύονται και από την εφαρμογή εξισορροπητικής πολιτικής της Ελλάδας έναντι του αναδυόμενου ηγεμονικού ρόλου της Τουρκίας στις περιοχές των Βαλκανίων, της Μ. Ανατολής και της Κ. Ασίας.

Είναι ευρύτερα κοινό σε ακαδημαϊκούς και πολιτικούς κύκλους ότι η στρατηγική σημασία της Τουρκίας μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου ενισχύθηκε και εκμεταλλεζόμενη αυτό αναζητεί να αναδειχθεί σε περιφερειακή δύναμη αυξάνοντας την επιρροή της στις περιοχές γύρω από αυτή.

Η προσπάθεια της αυτή τις περισσότερες φορές αντικρίζει τις αντιδράσεις μέσα από τις ίδιες τις υποψήφιος όσο και από ανταγωνίστριες της Τουρκίας χώρες. Η ελληνική στρατηγική ισορροπίας ισχύος υπαγορεύει την εκμετάλλευση ακριβώς αυτών των αντιδράσεων που προκαλεί η εξάπλωση της Τουρκίας στα Βαλκάνια, τη Μ. Ανατολή και την Κ. Ασία, προς όφελος της γενικότερης ισορροπίας, της διατήρησης της ειρήνης και της ανάπτυξης συνθηκών ασφαλείας στην περιοχή. Ωστόσο ο απώτερος στόχος της ελληνικής στρατηγικής, δηλ. η εξισορρόπηση, δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την συνδρομή των διμερών αμυντικών συμμαχιών. Η συνδρομή σε οικονομικό, πολιτικό και πολιτιστικό επίπεδο είναι στον ίδιο βαθμό απαραίτητη.

Η οικονομική και εξωτερική πολιτική, ως δύο από τα μέσα που διαθέτει ένα κράτος στον σχεδιασμό της υψηλής στρατηγικής του, είναι αλληλένδετες στον βαθμό που ανάπτυξη της μιας συμπαρασύρει και την άλλη. Είναι δεδομένο ότι η οικονομική ευημερία εξασφαλίζει την ειρηνική συμβίωση και μια ισχυρή οικονομία προσδίδει στο κράτος διεθνές κύρος. Η σύγχρονη τάση προς παγκοσμιοποίηση των αγορών καθιστά την εσωτερική οικονομική δομή και δυνατότητα ως τον μελλοντικό καθοριστικό παράγοντα διαμόρφωσης της εξωτερικής πολιτικής και συνεπώς της Νέας Διεθνούς Οικονομικής Τάξης Πραγμάτων.

Η συντονισμένη σε κοινούς στόχους πορεία της οικονομικής και αμυντικής πολιτικής συμβάλλουν στην σταθερότητα στην περιοχή.

Τα Βαλκάνια και η Μ. Ανατολή μπορούν να αντιμετωπίσουν τα πολιτικά και οικονομικά προβλήματα τους αν η Ελλάδα αναλάβει πρωτοβουλίες με χώρες στις περιοχές αυτές, ιδιαίτερα στα πλαίσια της ΕΕ, της ΔΕΕ και του ΝΑΤΟ. Δεδομένης της ενταξιακής προσπάθειας των βαλκανικών και ανατολικοευρωπαϊκών χωρών στους ευρωπαϊκούς οικονομικούς και αμυντικούς θεσμούς η Ελλάδα δύναται να συνεισφέρει ουσιαστικώς αποτρέποντας κάθε αποσταθεροποιητική παρέμβαση περιφερειακών κρατών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «ΣΤ»

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΜΥΝΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Χώρες Μέλη NATO και ΕΕ

Σε ότι αφορά τις χώρες αυτής της κατηγορίας που στο σύνολο τους είναι χώρες μέλη του NATO και της ΕΕ η ανάπτυξη των αμυντικών μας σχέσεων εντάσσεται κυρίως στα σχήματα της πολυμερούς συνεργασίας του πλαισίου των εν λόγω Διεθνών Οργανισμών.

Στη διαμόρφωση της πολιτικής των διμερών μας σχέσεων με τις χώρες αυτές λαμβάνονται επίσης υπόψη ορισμένοι τομείς με ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πλευράς μας όπως:

- Η συνεργασία μας στα πλαίσια της ΕΕ και του NATO για την αντιμετώπιση των προβλημάτων Ασφαλείας ΝΑ Ευρώπης.
- Η συνεργασία μας στον τομέα της Αμυντικής Βιομηχανίας και των Εξοπλισμών.

2. Χώρες Ιδιαίτερου Ενδιαφέροντος

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται οι χώρες των Περιοχών της ΝΑ Ευρώπης - Μαύρης Θάλασσας - Κασπίας και Αν. Μεσογείου - Μ. Ανατολής. Οι περιοχές αυτές συνιστούν από κοινού ενιαίο στρατηγικό χώρο αφενός μεν διότι εμπεριέχουν τις πλέον σημαντικές εστίες αποσταθεροποίησης οι οποίες λειτουργούν πολλάκις μεταξύ τους ως συγκοινωνούντα δοχεία και επηρεάζουν σημαντικά τόσο την ασφάλεια της χώρας μας όσο και την Ευρωπαϊκή Ασφάλεια, αφετέρου λόγω της γεωγραφικής εγγύτητας αυτών των περιοχών με τις πλούσιες σε αποθέματα πετρελαίου περιοχές της Μ. Ανατολής και της Υπερκαυκασίας. Ως εκ τούτου η ανάπτυξη αμυντικών συνεργασιών με τις χώρες των περιοχών αυτών συνιστούν βασικό άξονα της αμυντικής μας διπλωματίας.

Κύρια ζητήματα που λαμβάνονται υπόψη για την ανάπτυξη των αμυντικών μας συνεργασιών με τις χώρες αυτής της κατηγορίας είναι τα εξής:

- Οι διαδικασίες διεύρυνσης του NATO και της ΕΕ προς Ανατολάς.
- Οι δραστηριότητες του πλαισίου EAPC -PFP καθώς και ο Μεσογειακός Διάλογος που προωθείται στα πλαίσια του NATO και της ΕΕ .
- Οι περιφερειακές πρωτοβουλίες που προωθούνται για την ενίσχυση της σταθερότητας στην ΝΑ Ευρώπη EDM , Σύμφωνο Σταθερότητας, SEEI κλπ.

- Ο ρόλος ορισμένων χωρών με ειδικό βάρος όπως αυτών της Ρωσίας και της Ουκρανίας ειδικότερα στις περιοχές ΝΑ Ευρώπης, Μ. Θάλασσας και Καυκάσου.

Τα προγράμματα του πλαισίου της ΕΕ ειδικότερα μάλιστα αυτά που αφορούν την ανάπτυξη δικτύου μεταφορικού διαδρόμου Ευρώπης - Καυκάσου - Κ. Ασίας (ACIS TRACECA INOGATE). Στο πλαίσιο αυτά εντάσσεται και η εγκατάσταση του πετρελαιοαγωγού Μπουργκάς - Αλεξανδρούπολη που αφορά τη προώθηση του πετρελαίου της Κασπίας προς τις αγορές της Δυτικής Ευρώπης.

Η ανάπτυξη της Αμυντικής μας Βιομηχανίας καθώς επίσης και των Ελληνικών Επιχειρήσεων ειδικότερα δε αυτών που παράγουν προϊόντα Υψηλής Τεχνολογίας Επικοινωνιών Πληροφορικής και Μεταλλουργίας και οι οποίες τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκαν δραστήρια και προωθούν επενδύσεις στην ευρύτερη περιοχή.

Στη βάση αυτών των δεδομένων οι βασικές κατευθύνσεις της ανάπτυξης των αμυντικών συνεργασιών με τις χώρες αυτής της κατηγορίας είναι οι ακόλουθες:

- Προώθηση και παραπέρα εμβάθυνση της περιφερειακής συνεργασίας μέσω των ήδη υπάρχοντων μορφών της SEDM, του Συμφώνου Σταθερότητας για την οικοδόμηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και την ενίσχυση της σταθερότητας της ΝΑ Ευρώπης η οποία ως περιοχή επέχει θέση πρώτης προτεραιότητας για την ανάπτυξη των αμυντικών συνεργασιών της χώρας μας. Η αξιοποίηση και επιτυχής εκμετάλλευση των ανωτέρω περιφερειακών θεσμών για την αντιμετώπιση των προκλήσεων ασφαλείας του βαλκανικού χώρου αποτελεί ένα μείζον ζήτημα της πολιτικής μας στα πλαίσια των αμυντικών συνεργασιών

- Παραπέρα ενίσχυση της στρατιωτικής παρουσίας της χώρας μας στις περιοχές της Αν. Μεσογείου, της Μαύρης Θάλασσας και του Καυκάσου μέσω της συμμετοχής της στις στρατιωτικές ασκήσεις καθώς και στις λοιπές δραστηριότητες του πλαισίου PfP και του Μεσογειακού Διαλόγου. Προς την κατεύθυνση αυτή πρέπει να συνεχιστεί παράλληλα και η διαδικασία υπογραφής Διμερών Αμυντικών Συμφωνιών με τις χώρες της Μ. Ανατολής, της Μαύρης Θάλασσας και της Κασπίας. Επίσης παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, το ενδεχόμενο συμμετοχής της χώρας σε σχήματα περιφερειακών συνεργασιών που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην σταθερότητα των ευαίσθητων αυτών περιοχών.

- Ενεργός συμμετοχή της χώρας μας προκειμένου υποστηριχθεί η προσέγγιση των χωρών στους θεσμούς του ΝΑΤΟ και της ΕΕ. Ειδικότερα δε σε ότι αφορά τις διαδικασίες διεύρυνσης του ΝΑΤΟ και της ΕΕ η χώρα μας υποστηρίζει την κατεύθυνση τους προς την ΝΑ Ευρώπη. Στο πλαίσιο αυτό η πολιτική των αμυντικών μας συνεργασιών πρέπει να υποστηρίξει μεταξύ άλλων την διαδικασία εκσυγχρονισμού και αναδιοργάνωσης των ΕΔ των χωρών αυτών. Η αμυντική πολιτική, ο δημοκρατικός έλεγχος, η οργάνωση των ΕΔ, η

διοίκηση-έλεγχος, η ανασυγκρότηση των μονάδων και στρατιωτικών μέσων είναι μία σειρά από τομείς μέσω των οποίων η χώρα μας μπορεί να αναπτύξει στενή συνεργασία και να υποστηρίξει αποτελεσματικά την διαδικασία προσέγγισης των χωρών της περιοχής στους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ασφάλειας

- Η Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση αποτελεί ένα ακόμα δυναμικό τομέα ανάπτυξης των Αμυντικών Συνεργασιών . Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός των παρεχομένων υποτροφιών Στρατιωτικών Σχολών καθώς επίσης και να αναπτυχθεί συνεργασία μεταξύ της ΣΕΘΑ και Σχολών Πολέμου των τριών κλάδων με τις αντίστοιχες Ακαδημίες Άμυνας των χωρών της περιοχής .

- Στα πλαίσια της ανάπτυξης των αμυντικών μας σχέσεων εντάσσεται και η λειτουργία του Εκπαιδευτικού Κέντρου Ειρηνευτικών Επιχειρήσεων που έχει αναγνωριστεί από το NATO ως PFP Training Center. Επίσης ιδιαίτερη σημασία για την πολιτική των αμυντικών συνεργασιών επέχει το ζήτημα της συνεχούς αναβάθμισης του προκειμένου να καταστεί πρότυπο εκπαιδευτικό κέντρο στην ευρύτερη περιοχή και να παρέχει υψηλού επιπέδου εκπαίδευση στο προσωπικό των χωρών PFP καθώς και των χωρών που συμμετέχουν στο Μεσογειακό διάλογο του NATO.

- Επίσης ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην ποιοτική αναβάθμιση των διμερών προγραμμάτων στρατιωτικής συνεργασίας ειδικότερα δε στον εμπλουτισμό τους σε τομείς Υψηλής Τεχνολογίας, ασκήσεις Επικοινωνιών καθώς επίσης και εκπαιδευτικά σεμινάρια -- ασκήσεις που διεξάγονται με τη βοήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών (Computer Assistance Exercise - CAX)

Τέλος εξίσου σημαντικός και δυναμικός τομέας των αμυντικών συνεργασιών μας είναι η Αμυντική Βιομηχανία και Τεχνολογία. Η υπογραφή συμφωνιών στρατιω-τεχνικής συνεργασίας με τις χώρες αυτής της κατηγορίας έχει υψηλή προτεραιότητα για την πολιτική ανάπτυξης των αμυντικών μας συνεργασιών. Παράλληλα θα πρέπει να διερευνηθούν συστηματικά από τους αρμόδιους φορείς του Υπουργείου Άμυνας τρόποι προκειμένου υποστηριχθούν η Αμυντική μας Βιομηχανία καθώς οι Ελληνικές Επιχειρήσεις Αμυντικών Εφαρμογών που έχουν επενδυτικό ενδιαφέρον στις χώρες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος μας.

3. Λοιπές Χώρες

Η αμυντική μας συνεργασία με τις χώρες αυτές, που είναι περιορισμένης σχετικά εκτάσεως, μπορεί ωστόσο να αναπτυχθεί σε ορισμένους εξειδικευμένους τομείς (πχ. Εκπαίδευση, Στρατηγικές Αναλύσεις) στο βαθμό των δυνατοτήτων μας. Σημαντική παράμετρος επίσης για την ανάπτυξη των διμερών συνεργασιών αυτής της κατηγορίας θεωρείται το αμοιβαίο ενδιαφέρον για συνεργασία στον τομέα της Αμυντικής Βιομηχανίας και Τεχνολογίας.

4. Ελληνο-Τουρκικές σχέσεις

Η αμυντική διπλωματία έχει καθοριστικό ρόλο στις εξελίξεις που προκύπτουν, από τον γεωπολιτικό Ελληνοτουρκικό ανταγωνισμό με την ταυτόχρονη ιεραρχική τους βάση των εθνικών προτεραιοτήτων.

Εξίσου σαφής και σταθερή είναι η θέση της Ελλάδας και όσον αφορά τις ελληνο-τουρκικές σχέσεις. Για την Ελλάδα, πράγματι η μόνη ελληνο-τουρκική διαφορά που δεν έχει ακόμα επιλυθεί είναι η ρύθμιση της υφαλοκρηπίδας. Και όσον αφορά την διαφορά αυτή έχει ήδη από καιρού δηλώσει ότι είναι πρόθυμη να παραπέμψει την επίλυση της από κοινού με την Τουρκία, στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Όλες οι υπόλοιπες δήθεν διαφορές αποτελούν μονομερείς διεκδικήσεις της Τουρκίας, που δεν θεμελιώνονται ούτε από το Διεθνές Δίκαιο, ούτε από τις Διεθνείς Συνθήκες που διέπουν τις σχέσεις των δύο χωρών, αλλά ανακαλύφθηκαν σχετικά πρόσφατα, δηλαδή από το 1974 και μετά, από την Τουρκία, με σκοπό να αποτελέσουν μαζί με την ένταση που συντηρεί η χώρα αυτή στο Αιγαίο κατά την τελευταία 35ετία, το εργαλείο πίεσης που θα υποχρεώσει την Ελλάδα να διαπραγματευθεί τα κυριαρχικά της δικαιώματα στο Αιγαίο και να εγκαταλείψει την στήριξη που προσφέρει στην Κυπριακή Δημοκρατία για μια δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού.

Δεν υπάρχει, λοιπόν, θέμα επίλυσης τέτοιων ανύπαρκτων διαφορών. Αυτό που απαιτείται για να υπάρξει μεταξύ των δύο χωρών μια δημιουργική και αμοιβαία επωφελής σχέση ειρήνης και συνεργασίας είναι να εγκαταλείψει η Τουρκία τις μονομερείς και αστήρικτες διεκδικήσεις της και την πολιτική της συντήρησης της έντασης στο Αιγαίο και να αποδεχθεί σαν πλαίσιο για την ανάπτυξη των σχέσεων των δύο χωρών το Διεθνές Δίκαιο, τις Διεθνείς Συνθήκες που διέπουν τις σχέσεις των δύο χωρών και τις αποφάσεις του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Αυτή είναι η θέση της Ελλάδας στο πρόβλημα των ελληνο-τουρκικών σχέσεων, όπου η αμυντική μας διπλωματία και η γενικότερη πολιτική μας πρέπει να εστιαστεί στα εξής:

- Στην συστηματική αναβάθμιση της αμυντικής ικανότητας των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων με μακροχρόνιο προγραμματισμό και με σκοπό, μεταξύ άλλων, να καταστεί σαφές στην Τουρκία ότι η αναθεωρητική πολιτική έντασης που επέλεξε είναι αναποτελεσματική διότι η Ελλάδα διαθέτει και την θέληση και την δύναμη να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά κάθε πρόκληση και να μην υποκύψει σε κανέναν εκβιασμό.
- Στην ευαισθητοποίηση των διεθνών οργανισμών και των χωρών - μελών τους στο γενικότερο πρόβλημα ασφάλειας για την περιοχή, που δημιουργεί η αναθεωρητική πολιτική έντασης που ακολουθεί η Τουρκία.
- Στην προώθηση συνθηκών ειρήνης, ασφάλειας, σταθερότητας και συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή, στην οποία ανήκουν και οι δύο χώρες (Βαλκάνια, Μαύρη Θάλασσα - Καύκασος, Μέση Ανατολή - Ανατολική Μεσόγειος) με στόχο την δημιουργία ενός περιβάλλοντος ασφαλείας, μέσα στα πλαίσια του οποίου η τουρκική αναθεωρητική πολιτική έντασης θα

καθίσταται όλο και περισσότερο αναχρονιστική και αντιφατική με το διεθνές περιβάλλον και κατά συνέπεια, όλο και περισσότερο δυσχερής στην εφαρμογή της.

- Και τέλος, διασύνδεση της ευρωπαϊκής προοπτικής της Τουρκίας με την εκ μέρους της εγκατάλειψη της αναθεωρητικής πολιτικής έντασης κατά της Ελλάδας, με στόχο, όπως και στην περίπτωση του Κυπριακού, αφ' ενός μεν να υποχρεωθούν οι χώρες - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι Ηνωμένες Πολιτείες να αναλάβουν επιτέλους τις ευθύνες τους απέναντι στην τουρκική αυτή πολιτική και στα προβλήματα ασφαλείας που δημιουργεί και αφετέρου, να κατανοήσει και η ίδια η Τουρκία ότι είναι και δικό της συμφέρον να εγκαταλείψει την πολιτική που ασκεί κατά της Ελλάδας, να αποδεχθεί πλήρως το πλαίσιο που διαμορφώνουν το Διεθνές Δίκαιο, οι Διεθνείς Συνθήκες που διέπουν τις σχέσεις των δύο χωρών και οι Αποφάσεις και τα Ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και μέσα στο πλαίσιο αυτό, να αναπτύξει με τη χώρα μας μια αμοιβαία επωφελή σχέση ειρηνικής και δημιουργικής συνεργασίας.

Οι θέσεις αυτές δεν διαμορφώθηκαν, βέβαια, στο σύνολο τους από την αρχή της μετά-ψυχροπολεμικής περιόδου. Διαμορφώθηκαν προοδευτικά, ιδίως από το 1992 και μετά και ολοκληρώθηκαν σε ένα συνεκτικό, σύγχρονο και αποτελεσματικό σύστημα αρχών της Ελληνικής «αμυντικής διπλωματίας» στην διάρκεια της τετραετίας (1996-2000).

Η τετραετία 1996-2000 όμως, υπήρξε περίοδος της οριστικής διαμόρφωσης των αρχών της Ελληνικής «αμυντικής διπλωματίας». Υπήρξε συγχρόνως και μια περίοδος συστηματικής και αποτελεσματικής δραστηριοποίησης με τα γνωστά οφέλη.

Ο χαρακτήρας της Αμυντικής Διπλωματίας που αφορά τις σχέσεις μεταξύ Αθήνας - Άγκυρας υπογραμμίζει την ανάγκη της διασφάλισης ότι αυτή είναι αναπόσπαστος τομέας της συνολικής πολιτικής Ασφάλειας. Είναι βασικό ότι όλη η δραστηριότητα μπορεί να ενταχθεί ή συνδεθεί στη σφαίρα των αντικειμενικών σκοπών εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας.

5. Κυπριακό

Όσον αφορά στο Κυπριακό, η ελληνική θέση υπήρξε και παραμένει σταθερή: Η λύση του προβλήματος που προκάλεσε η τουρκική εισβολή και κατοχή πρέπει να δοθεί μέσα στα πλαίσια των σχετικών ψηφισμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Πρέπει, δηλαδή, να προκύψει από συνομιλίες μεταξύ των εκπροσώπων των δύο κοινοτήτων υπό την αιγίδα του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και να έχει τα χαρακτηριστικά μιας διζωνικής, δικοινοτικής Ομοσπονδίας. Όσο δε για τους μοχλούς προώθησης της παραπάνω λύσης, αυτοί είναι δύο :

- Η υλοποίηση του Δόγματος του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου Ελλάδος - Κύπρου,

- Η διασύνδεση της ευρωπαϊκής προοπτικής της Τουρκίας με την εκ μέρους της δημιουργική συνεργασία για την εξεύρεση μιας δίκαιης και βιώσιμης λύσης στο Κυπριακό, μέσα στα πλαίσια των ψηφισμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Ειδικότερα το Δόγμα του Ενιαίου Αμυντικού χώρου Ελλάδος - Κύπρου έχει σαν στόχο να βοηθήσει την Κυπριακή Δημοκρατία να ασκήσει πλήρως το διεθνώς κατοχυρωμένο δικαίωμα της σε άμυνα και ασφάλεια και να ακυρώσει έτσι την τουρκική προσπάθεια να εκβιάσει την Κυπριακή Δημοκρατία να διαπραγματευθεί υπό συνθήκες απειλής πολέμου και να προβεί σε περαιτέρω παραχωρήσεις, πέραν του πλαισίου που χάραξε ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών.

Όσο δε για τον δεύτερο μοχλό της ελληνικής πολιτικής στο Κυπριακό, ο στόχος του είναι διπλός: Να υποχρεώσει αφ' ενός την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες να αναλάβουν επί τέλους τις ευθύνες τους απέναντι στο Κυπριακό που παραμένει άλυτο επί 38 ολόκληρα χρόνια, και να καταστήσει αφ' ετέρου την Τουρκία, ότι το ίδιο της συμφέρον της επιβάλλει να εγκαταλείψει την αδιάλλακτη στάση της και να συνεργασθεί δημιουργικά για μια δίκαιη και βιώσιμη λύση του προβλήματος μέσα στα πλαίσια των σχετικών ψηφισμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι πόλεμοι σήμερα, πριν δοθούν και αν δοθούν στο πεδίο της μάχης, δίνονται σε αίθουσες διαπραγματεύσεων. Η γνώση των εθνικών θεμάτων και επιδιώξεων αλλά και των όρων που διέπουν τη Αμυντική διπλωματία, καθώς και η σωστή χρήση των, θα αποδειχθεί ότι αποτελούν, το πιο χρήσιμο και αποτελεσματικό αλλά και αναίμακτο όπλο, για τις σύγχρονες διπλωματικο-στρατιωτικές συγκρούσεις. Η Ελλάδα οφείλει και πρέπει να είναι ισχυρή, στις μάχες αυτές.

Ο παραδοσιακός ρόλος των ΕΔ, που μέχρι σήμερα ήταν να μάχονται και να κερδίζουν πολέμους, σήμερα έχει αλλάξει. Σήμερα οι ΕΔ μιας χώρας, μπορεί να εμπλακούν σε άλλου είδους επιχειρήσεις, όπως ειρηνευτικές αποστολές, αποστολές διατήρησης ειρήνης, αποστολές ανθρωπιστικής βοήθειας κλπ. Η συμμετοχή της Ελλάδας, σε αυτού του είδους τις αποστολές είναι επιβεβλημένη, για τη διατήρηση της σταθερότητας και της ειρήνης στην ευρύτερη περιοχή, με την προϋπόθεση ότι δεν θίγονται τα εθνικά συμφέροντα και αφού πρώτα εξασφαλισθεί η αμυντική θωράκιση της χώρας. Η συμμετοχή στελεχών και τμημάτων των ΕΔ, στις νέου τύπου αποστολές, μπορεί να ενισχύσει αποτελεσματικά την εικόνα και το αξιόμαχο των Ελληνικών ΕΔ, όχι μόνο στη χώρα που ενεργούν, αλλά και στους διεθνείς οργανισμούς.

Η πραγματοποίηση από την πολιτική ηγεσία του ΥΕΘΑ και από τους Αρχηγούς ΓΕΕΘΑ και των Γενικών Επιτελείων, επισκέψεων, στις χώρες ενδιαφέροντος για τη χώρα μας και η σύναψη διαφόρου είδους στρατιωτικών συμφωνιών, συμβάλλουν αποφασιστικά στη στήριξη και προώθηση των

εθνικών μας θεμάτων, και προωθούν τις διμερείς σχέσεις μέσω της Αμυντικής Διπλωματίας.

Η εκτίμηση των προοπτικών συνεργασίας με άλλες χώρες θα πρέπει να γίνεται πρωταρχικά στο επίπεδο της υψηλής στρατηγικής και να καλύπτει και άλλους τομείς πέραν του στρατιωτικού. Οι δε πιθανές συνέπειες και ευκαιρίες να εξετάζονται μακροπρόθεσμα και συνολικά και όχι βραχυπρόθεσμα και αποσπασματικά.

Επιπλέον ακόμη και οι αμοιβαίες επισκέψεις μικρότερων στελεχών σαν παρατηρητών σε στρατιωτικές ασκήσεις, η ανταλλαγή επισκέψεων διοικητών παραμεθορίων περιοχών, η αμοιβαία φιλοξενία στελεχών, και οι επισκέψεις σε εκπαιδευτικά στρατιωτικά ιδρύματα, θα συμβάλλουν σημαντικά, αφ' ενός στην απόκτηση διαφορετικών εμπειριών από τα στελέχη αλλά και στην ισχυροποίηση των Ελληνικών θέσεων στα στελέχη άλλων χωρών.

Η περαιτέρω ενίσχυση της Ελληνικής ναυτικής και αεροπορικής παρουσίας μέσω της σύναψης διμερών και διεθνών σχέσεων με τις χώρες της Μ. Ανατολής και με τις αραβικές χώρες της Μεσογείου θα συμβάλει αποφασιστικά στην ισχυροποίηση της θέσεως της χώρας μας σαν παράγοντας σταθερότητας και ασφάλειας στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της ΝΑ Ευρώπης.

Η κατοχύρωση των κυριαρχικών δικαιωμάτων μιας χώρας σε συνάρτηση με την ασφάλεια της και την εξασφάλιση ειρήνης αλλά και συνεργασίας με τα κράτη της ευρύτερης περιοχής που την περιβάλλουν αποτελούν το βασικότερο στόχο που θα αναλάβει να διεκπεραιώσει η διπλωματία. Σε αυτή στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό η εσωτερική πολιτική μαζί με όλες τις υπόλοιπες προσπάθειες που αποσκοπούν στην αναβάθμιση του κύρους και της επιρροής του κράτους απέναντι σε όμορες χώρες αλλά και σε διεθνές επίπεδο.

Η Ελλάδα κατέχοντας σημαντική γεωστρατηγική θέση στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο καλείται σήμερα να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της «νέας εποχής» αναπτύσσοντας και αξιοποιώντας στο μέγιστο βαθμό την αμυντική της πολιτική και διπλωματία μέσα από προσεκτικούς και ωφέλιμους μακροπρόθεσμα προσανατολισμούς.

Είναι αποδεδειγμένο και ευρύτερα αποδεκτό πώς η ασφάλεια μιας χώρας πρέπει να στηρίζεται ουσιαστικά σε τρεις παραμέτρους:

- Στην σταθερή και γόνιμη εξωτερική πολιτική.
- Στην αποτελεσματική αμυντική διπλωματία και
- Στις άρτια εξοπλισμένες και αξιόμαχες Ένοπλες Δυνάμεις.

Όπου είναι δυνατό πρέπει να αναζητούνται και *δυνατότητες συνεργασίας* με τρίτες χώρες αξιοποιώντας το θεσμικό πλαίσιο NATO-ΕΕ (π.χ. Μεσογειακός διάλογος, PfP κ.τ.λ.).

Στο σημερινό ασταθές περιβάλλον υπάρχουν περιθώρια να πετύχουμε πολλά περισσότερα. Δια μέσω της Αμυντικής διπλωματίας πρέπει να εντείνουμε

τις προσπάθειες μας ακολουθώντας τους ακόλουθους **στόχους**:

- Την *προώθηση* της ασφάλειας, ειρήνης και συνεργασίας στην ευαίσθητη περιοχή των Βαλκανίων, με γνώμονα τα εθνικά συμφέροντα και τα κοινά συμφέροντα με τους οργανισμούς συλλογικής ασφάλειας στους οποίους συμμετέχουμε. Σημαντική καθίσταται για την Ελλάδα και η προώθηση της βαλκανικής σταθερότητας, της εγκαθίδρυσης των ελεύθερων αγορών στις υπό αναδιοργάνωση πρώην σοσιαλιστικές οικονομίες της περιοχής, την διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την προώθηση συμφωνιών αμυντικού χαρακτήρα.

- Την *παροχή* υποστήριξης σε εκείνες τις χώρες που επιθυμούν την ένταξη τους στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα ασφάλειας και το NATO

- Την *προώθηση* σχέσεων φιλίας, καλής γειτονίας και συνεργασίας (οικονομικής, αμυντικής, πολιτιστικής, εκπαιδευτικής) στη ζώνη του γεωπολιτικού ενδιαφέροντος για την χώρα μας δηλ. Ευρώπη, Βαλκάνια, Εύξεινο Πόντο και Α. Μεσόγειο.

Στα πλαίσια μιας καλά συντονισμένης εθνικής στρατηγικής, τα οικονομικά, πολιτικά και στρατιωτικά μέσα άσκησης πολιτικής πρέπει να διαπλέκονται και να αλληλοϋποστηρίζονται.

Το πρόγραμμα του NATO "συνεργασία για την Ειρήνη" PFP μπορεί να δώσει και δίνει μέχρι σήμερα με επιτυχία, ένα πλαίσιο άσκησης της ελληνικής αμυντικής διπλωματίας στην περιοχή. Η μελλοντική ένταξη των γειτόνων μας στο NATO δίνει την δυνατότητα στη χώρα μας στα πλαίσια του παραπάνω προγράμματος, να καθοδηγήσει τις χώρες αυτές προσφέροντας και την σχετική τεχνογνωσία.

Η ύπαρξη πολλαπλών σχέσεων και διαύλων επικοινωνίας στην σημερινή εποχή δίνει την δυνατότητα στην αμυντική διπλωματία να αναπτυχθεί και να δώσει το απαιτούμενο «βάθος» στην εξωτερική πολιτική της χώρας μας.

Η αμυντική διπλωματία πέραν από τη διαχείριση των πολιτικοστρατιωτικών σχέσεων αποτελεί μαζί με την οικονομική διπλωματία μια ξεχωριστή και σημαίνουσα παράμετρο της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.

Το διεθνές περιβάλλον ασφαλείας προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για την ενεργοποίηση της αμυντικής μας διπλωματίας στους εξής τομείς:

- Στον περιορισμό των εξοπλισμών και τη δημιουργία μηχανισμών που συμβάλλουν στη στρατηγική σταθερότητα στις περιοχές.

- Στην συνεχή προώθηση του περιφερειακού ρόλου της χώρας μας έναντι των χωρών της περιοχής αλλά και έναντι των ΗΠΑ, NATO, ΕΕ κτλ. και ειδικότερα:

- Εντατικοποίηση της ελληνικής αεροναυτικής παρουσίας στην Ανατολική Μεσόγειο.

- Διεύρυνση της στρατιωτικής συνεργασίας με τις βαλκανικές χώρες.

- Την προώθηση ζητημάτων στρατιωτικής συνεργασίας, ανταλλαγές πληροφοριών, κοινές ασκήσεις, αποστολές στρατιωτικών συμβούλων, συνεργασία σε θέματα πολεμικής βιομηχανίας και προμηθειών, κοινό σχεδιασμό για αντιμετώπιση ειδικών καταστάσεων κλπ.

Το νέο περιβάλλον ασφάλειας που συνεπικουρείται από εναρμονισμένες και αλληλοϋποστηριζόμενες πρωτοβουλίες μεγάλων διεθνών οργανισμών, η Ελλάδα, οργανικό μέρος όλων αυτών των οργανισμών και λόγω της θέσης της και της ώριμης πολιτικής της, πρέπει και μπορεί να βρίσκεται στο επίκεντρο των εξελίξεων με πρωτόγνωρα πρωταγωνιστικό ρόλο.

Συνδυάζοντας δε τις αναβαθμισμένες εθνικές αμυντικές ικανότητες μας με τις κατ' ουσία ειρηνευτικές πρωτοβουλίες των μεγάλων οργανισμών, μπορούμε να συμμετέχουμε έμπρακτα στη διατήρηση ή αποκατάσταση της ειρήνης σε ευαίσθητες περιοχές.

Με την ψύχραιμη στάση που επέδειξε στις πρόσφατες εξελίξεις στο χώρο της Νότιο-Ανατολικής Ευρώπης η χώρα μας, κατάφερε, όχι μόνο να μην γίνει μέρος του προβλήματος, αλλά να αναγνωρισθεί ως σημαντικότερος παράγοντας σταθερότητας και αξιοπιστίας, με σαφείς δυνατότητες πραγματοποίησης των εποικοδομητικών πρωτοβουλιών της στην ευρύτερη περιοχή της.

Η αμυντική μας διπλωματία στο πλαίσιο της μετά Ελσίνκι εποχής, των νέων στρατηγικών διαστάσεων του περιφερειακού περιβάλλοντος της χώρας μας και ιδίως της έξαρσης της ενδο-Ευρωπαϊκής διαπραγμάτευσης με κύριο ζητούμενο τη χειραφέτηση της ΕΕ ως προς την πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας, έχει να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο ως πολλαπλασιαστής ισχύος της Αμυντικής μας ταυτότητας.

Ζητήματα όπως η προοπτική του Ευρωπαϊκού Στρατού, ο Ευρω-ατλαντικός διάλογος και οι επιπτώσεις του στο ΝΑΤΟ και την Ευρωπαϊκή Αμυντική ταυτότητα, καθώς και ευρύτερα ζητήματα που θα προκύψουν από τον ρόλο της Ρωσίας στη νέα Ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική ασφάλειας και της ανακατανομής ισχύος στην περιοχή μας, απασχολούν και θα συνεχίσουν να ενεργοποιούν μελλοντικά την Αμυντικής μας διπλωματία.

Γενικά η Αμυντική διπλωματία έχει δώσει καινούρια έμφαση σε όλες τις δραστηριότητες μας και έχει ενδυναμώσει την ανάγκη στο να πετύχουμε τους στόχους μας. Τέλος η έμφαση στην Αμυντική διπλωματία θα στηρίζει σημαντικά τους στόχους της Ελλάδας όσον αφορά την εξωτερική πολιτική και την ασφάλεια της χώρας μας, συμβάλλοντας έτσι στην αποφυγή εμπλοκών, στην ανάδειξη της χώρας μας ως σταθεροποιητικού ρόλου στην εγγύς περιοχή. Για τους παραπάνω λόγους η Αμυντική διπλωματία είναι μια μεγάλη πρόκληση για όλες τις χώρες και ειδικά για την Ελλάδα για τους γνωστούς λόγους με την γείτονα αλλά και λόγω της γεωπολιτικής της θέσης και του νέου ρόλου που καλείται να διαδραματίσει.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Ελλάδα, εξαιτίας της ιδιαίτερης θέσης στην περιοχή των Βαλκανίων, της Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου, αλλά και της ιδιότητας της ως μέλος του ΟΗΕ και όλων των ευρωπαϊκών οργανισμών άμυνας και ασφάλειας, φέρει σημαντικές πολιτικές και ιστορικές ευθύνες για την επικράτηση μιας περιφερειακής σταθερότητας και ασφάλειας στην περιοχή της.

Ο γεωπολιτικός αυτός ρόλος διαμορφώνει μια λογική έντονης περιφερειακής παρουσίας και κατ' επέκταση, επιβάλλει την ανάγκη σχεδιασμού και εφαρμογής μιας συνετούς, ισχυρής, συμπαγούς και μακροπρόθεσμη πολιτικής ασφάλειας. Δημιουργεί, όμως, ισχυρότερες πιέσεις, αλλά και περιπλέκει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με μια εμπλοκή της χώρας, μέσω των Ενόπλων της Δυνάμεων, σε δραστηριότητες Αμυντικής διπλωματίας.

Για την προώθηση των εθνικών θεμάτων και την ισχυροποίηση της χώρας μας ακόμη περισσότερο, στους διεθνείς οργανισμούς, στην περιοχή των Βαλκανίων και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, στο χώρο της Μέσης Ανατολής και της Ανατολικής Μεσογείου και την ανάδειξή της σαν παράγοντα σταθερότητας και ασφάλειας στις παραπάνω περιοχές, προτείνονται:

- Η ολοκλήρωση της αναδιοργάνωσης των ΕΔ της χώρας, σύμφωνα με τις σύγχρονες επιχειρησιακές απαιτήσεις και τους νέους ρόλους που είναι πιθανόν να τους ανατεθούν.
- Η διατήρηση άρτια οργανωμένων, εξοπλισμένων, εκπαιδευτικών ευέλικτων και κατάλληλα διατεταγμένων ΕΔ, σύμφωνα με τον αμυντικό σχεδιασμό της χώρας, με στόχο την αύξηση της αποτελεσματικότητας και ταχύτητας αντίδρασής τους, ώστε να αποτρέπουν κάθε αντίπαλο από την οποιαδήποτε βλέψη εναντίον της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας μας.
- Η συνέχιση με μεγαλύτερη συχνότητα των επισκέψεων της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας του ΥΕΘΑ, διεθνείς οργανισμούς και στις χώρες ενδιαφέροντος για την Ελλάδα, για την αναβάθμιση του ρόλου της χώρας μας, τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και ασφάλειας, την προώθηση των εθνικών θεμάτων, και τη σύναψη συμφωνιών αμυντικής συνεργασίας, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των στελεχών, ανταλλαγής τεχνογνωσίας, συντήρησης στρατιωτικού υλικού κ.α.
- Η πραγματοποίηση αμοιβαίων επισκέψεων μικρότερων στελεχών ή τμημάτων, σε χώρες ενδιαφέροντος για την Ελλάδα και η συμμετοχή τους σε ασκήσεις, σαν παρατηρητές, για επισκέψεις σε στρατιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς και οι ανταλλαγές επισκέψεων διοικητών παραμεθορίων περιοχών, θα συμβάλλουν αποτελεσματικά στην απόκτηση εμπειριών αλλά και στην ισχυροποίηση και γνώση των Ελληνικών θέσεων και επιδιώξεων από τα στελέχη των άλλων χωρών.
- Η επιδίωξη στο Βαλκανικό χώρο της προώθησης και σύσφιξης των διμερών σχέσεων, η σύνοψη αμυντικών συμφωνιών, η

πραγματοποίηση κοινών ασκήσεων, η από κοινού αντιμετώπιση από τις ΕΔ, των θεμάτων λαθρομεταναστών, διακίνησης ναρκωτικών, λαθρεμπορίου, τρομοκρατίας και η ανάληψη από την Ελλάδα πρωταγωνιστικού ρόλου στην περιοχή για την ασφάλεια και την ειρήνη, ώστε να καταστεί ο κύριος σταθεροποιητικός παράγοντας αυτής.

- Η επιδίωξη στο χώρο της Ανατολικής Ευρώπης, της ανάπτυξης στρατιωτικής συνεργασίας με τις χώρες της περιοχής (ιδιαίτερα με τη Ρωσία) σε θέματα στρατιωτικής βιομηχανίας, ανταλλαγής τεχνογνωσίας, εκπαίδευσης – επιμόρφωσης στελεχών, και η σύναψη αμυντικών συμφωνιών.

- Η επιδίωξη σύναψης συμφωνιών με τις χώρες της Μ. Ανατολής και τις Αραβικές χώρες της Μεσογείου, σε θέματα εκπαίδευσης στελεχών, κοινών ασκήσεων στη Μεσόγειο, στρατιωτικής βιομηχανίας, καθώς και η ανάπτυξη και υποστήριξη πρωτοβουλιών για τη διατήρηση της ειρήνης και τη μείωση των εξοπλισμών.

- Η κατά το δυνατόν ορθολογιστική συμμετοχή της χώρας μας στις δραστηριότητες (ειρηνευτικές αποστολές, επιχειρήσεις ανθρωπιστικής βοήθειας, υποστήριξης ειρήνης, κλπ) των διεθνών οργανισμών (NATO, ΕΕ, ΟΗΕ, ΔΕΕ, ΟΑΣΕ) και η επιδίωξη συμμετοχής στους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων αυτών. Η Ελλάδα δεν είναι ορθολογικό να αναμένει σε όλες τις περιπτώσεις την αύξηση του κύρους της μέσα από τη συμμετοχή των Ενόπλων της Δυνάμεων, σε διπλωματικές δραστηριότητες. Η συμμετοχή αυτού του είδους αποτελεί μια περίπλοκη, αλλά και ιδιαίτερα αβέβαιη διαδικασία, ενώ οι όποιες επιπτώσεις είναι δύσκολο να αναδειχθούν.

- Η διατήρηση των παραδοσιακά καλών σχέσεων με τις ΗΠΑ, για την αποφυγή επηρεασμού από την εξωτερική πολιτική τους, των άλλων χωρών, κατά τη σύναψη αμυντικών ή στρατιωτικών συμφωνιών με την Ελλάδα, καθώς και τη διατήρηση της στρατιωτικής ισορροπίας μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

- Η ενεργός υποστήριξη για τη διατήρηση της συνθήκης μείωσης των συμβατικών εξοπλισμών στην Ευρώπη (CFE) και η ανάληψη πρωτοβουλιών που θα αναλάβει η χώρα μας για ακόμη περισσότερη μείωση της οροφής των συμβατικών όπλων, ιδιαίτερα της Τουρκίας, με πιέσεις που θα ασκήσει στα υπόλοιπα κράτη – μέλη της ΕΕ.

- Η ενεργός συμμετοχή και υποστήριξη της, υπό εξέλιξη, Πολυεθνικής Ειρηνευτικής Δύναμης ΝΑ Ευρώπης (MPFSEE).

- Η συνέχιση αποστολής ΑΚΑΜ, στις χώρες ενδιαφέροντος για την Ελλάδα. Στην περίπτωση που δεν δύναται να στελεχωθούν όλες λόγω της οικονομικής κρίσης να υπάρχουν ειδικά γραφεία ή σύνδεσμοι στόχος των οποίων θα είναι η συγκέντρωση – αξιολόγηση πληροφοριών καθώς και η παρακολούθηση εξελίξεων-προοπτικών επί στρατιωτικών θεμάτων προκειμένου κάθε φορά να είμαστε προετοιμασμένοι να αδράξουμε τυχόν διαφαινόμενες ευκαιρίες στρατιωτικών συνεργασιών ή για την αναβάθμιση των ήδη υπάρχοντων.

- Η προσπάθεια αποστολής ή ανταλλαγής όπου απαιτείται εξειδικευμένου στρατιωτικού προσωπικού ή αντιπροσωπειών σε χώρες των Βαλκανίων, του Καυκάσου και της Μ. Ανατολής και Ανατολικής Μεσογείου με την ιδιότητα των «ειδικών» ή « συμβούλων» σε κατάλληλες θέσεις επιτελείων ή Μονάδων για την παροχή υπηρεσιών οργάνωσης, τεχνογνωσίας, κλπ. Η υλοποίηση τέτοιων αποστολών θα επιφέρει διπλό όφελος για τη χώρα μας αφού θα ικανοποιείται η απαίτηση της άλλης χώρας ενώ ταυτόχρονα θα ενισχύεται σημαντικά η παρουσία μας χωρίς απαραίτητα την αποστολή ΑΚΑΜ στις χώρες αυτές.

- Η ανάπτυξη και οργάνωση ειδικού επιτελείου μικτών συμβούλων (στρατιωτικοί και πολιτικό προσωπικό) είτε στο ΥΕΘΑ είτε στο ΥΠΕΞ προκειμένου να πραγματοποιεί εκτιμήσεις / αναλύσεις για όλα τα διεθνή ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, να εντοπίζει τα σημεία επαφής με τη Αμυντική Διπλωματία και να παρέχει / εκδίδει οδηγίες προς τη στρατιωτική ηγεσία και μέσω αυτής στα στελέχη που πλαισιώνουν τους διεθνείς οργανισμούς, τις διάφορες επιτροπές εργασίας αλλά και τους ΑΚΑΜ για περεταίρω ακριβείς και συντονισμένες, διπλωματικές ενέργειες κατά περίπτωση.

- Η δημιουργία κατάλληλου εκπαιδευτικού κέντρου για την ενημέρωση και αύξηση των γνώσεων των στελεχών των ΕΔ (που πρόκειται να στελεχώσουν σημαντικές θέσεις εξωτερικού και όχι μόνο) πάνω σε θέματα διεθνών σχέσεων, διπλωματίας, γεωπολιτικής και γεωστρατηγικής ανάλυσης, διεθνές δίκαιο κλπ. Οι εν λόγω γνώσεις κρίνονται απαραίτητες για την υποστήριξη και τον χειρισμό των εθνικών θεμάτων σε επίπεδο διεθνών οργανισμών , διμερών σχέσεων αλλά και της ανάπτυξης και άσκησης μιας δυναμικής αμυντικής διπλωματίας από την χώρα μας.

- Η συνεχής, παράλληλη και συντονισμένη προώθηση των εθνικών θεμάτων, μέσω της Αμυντικής διπλωματίας και κατ' επέκταση της εξωτερικής πολιτικής της χώρας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

- Ρωμ. Γεροδήμος, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Bournemouth, «Παγκόσμιες προκλήσεις, δημοκρατικές λύσεις» **13** Μαρ 2009
- Θεόδωρος Κουλουμπής «Διεθνείς Σχέσεις» Εκδόσεις Παπαζήσης Αθήνα 1995
- Τόμας Λ. Φρίντμαν. «Το Lexus και η ελιά» , Εκδόσεις Ωκεανίδα Αθήνα 2001
- Παναγιώτης Ήφαιστος , «Κοσμοθεωρητική ετερότητα και αξιώσεις πολιτικής κυριαρχίας» Εκδόσεις Ποιότητα Αθήνα 2001
- Θάνος Π. Ντόκος, «Εγχειρίδιο Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικής», ΕΛΙΑΜΕΠ 2002 ,
- Ηλ. Ηλιόπουλος,- Δ. Σκιαδάς: Πολιτικο - στρατιωτικές σχέσεις και Αμυντική Διπλωματία (θεωρητική, συγκριτική και θεσμική ανάλυση), Αθήνα : ΙΑΑ , θέματα Πολιτικής και Άμυνας Σεπ. 2004
- Θ. Ντόκος- Π. Τσάκωνας «Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας» Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2006
- Μ. Μπόση : «Ζητήματα Ασφάλειας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1999,
- Σ. Αλειφαντής: «Διεθνή Ασφάλεια και Παγκοσμιοποίηση», Εκδόσεις Ειρμός Αθήνα :2000.
- Ηλίας Κουσκουβέλης «Διπλωματία και Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης» Εκδόσεις Παπαζήσης Αθήνα 1995 .
- Παναγιώτης Ήφαιστος «Θεωρία διεθνούς και ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης» Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 1999.

- Κώνστα-Τσάκωνα «Ελληνική εξωτερική πολιτική: Εσωτερικές και διεθνείς παράμετροι» Εκδόσεις Οδυσσεάς, Αθήνα 1994.
- Αθανάσιου Πλατιά , «Το νέο διεθνές σύστημα: ρεαλιστική προσέγγιση διεθνών σχέσεων» , Εκδόσεις Παπαζήση , Αθήνα 1995.
- Ήφαιστου Π. - Πλατιά Αθ., «Ελληνική αποτρεπτική στρατηγική», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1992.
- Βερέμη Θ.-Κουλουμπή Θ., «Ελληνική εξωτερική πολιτική: προοπτικές-προβληματισμοί», Εκδόσεις Σιδέρη, Αθήνα 1994.

- Μάριου Ευρυβιάδη – Ιωάννη Ραγιέ «Ερμηνευτικό Εγχειρίδιο Αγγλικών Όρων Στρατιωτικής Διπλωματίας 2000», Εκδόσεις Ι. Σιδέρη.

ΜΕΛΕΤΕΣ – ΕΚΘΕΣΕΙΣ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

- Ιωάννης Α. Ραγιές «Στρατιωτική και Αμυντική διπλωματία» (εισήγηση στη ΣΕΘΑ)
- Νικ. Ραπτόπουλος «Οι Ελληνο-τουρκικές Σχέσεις. Υπό το φως της αναθεωρητικής πολιτικής της Τουρκίας» (εισήγηση στη ΣΕΘΑ).
- Ηλίας Ηλιόπουλος, «Εθνικό Συμφέρον και Πολιτική Εθνικής Ασφαλείας - Θεμελιώδεις έννοιες και στο σύγχρονο διεθνές περιβάλλον»(εισήγηση στη ΣΕΘΑ).
- Edgar Pisani «Η Τρι-ηπειρωτική Μεσόγειος», άρθρο στο περιοδικό Ευρωπαϊκή Έκφραση, τεύχος 28, σελ.19
- Μηνιαία Έκδοση Επιστημονικών Μελετών ΣΔΕΠΝ «Αναλύσεις», τεύχος 4 – Οκτ 09, «Οι Ειρηνευτικές Αποστολές ως Παράγοντας Διπλωματίας-Εξωτερικής Πολιτικής»σελ.26.
www.hellenicnavy.gr/%5CDocuments%5CBooks%5Cktwbrios.pdf Analyseis 04
- ΥΕΘΑ: “Αμυντική Στρατηγική Αναθεώρηση” /Επιτελείο Υπουργού, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2001
- Δόγμα Πολυεθνικών Επιχειρήσεων ΓΕΕΘΑ
- Διάλεξη ΥΦΕΘΑ Κ. Δημ. Αποστολάκη στη Σχολή Πολέμου Αεροπορίας με θέμα “Διαπλοκή Αμυντικής και Εξωτερικής Πολιτικής”.
- Άρθρο “Η στρατιωτική και ναυτική διπλωματία της Ελλάδος” Αθαν. Δρούγος Στρατηγική τεύχος 46.
- «Γεωπολιτική της Ευρασίας στο νέο Διεθνές Σύστημα»,ΕΠΥΕΘΑ 2000.
- «Στρατηγική Διπλωματία», Κων/νος Γρίβας. Περιοδικό Στρατηγική, τεύχος 40.
- «Αμυντικοί Προσανατολισμοί». Απόστολος Αντωνάκης Περιοδικό Αμύνεσθαι τεύχος 4

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- [www.newspaper.gr/index.php?name=News&file=article&sid=46211:](http://www.newspaper.gr/index.php?name=News&file=article&sid=46211)

Ηλίας Κουσκουβέλης, «Μια ολιστική προσέγγιση στην εξωτερική πολιτική».

- www.mod.gr
- www.hellenicnavy.gr
- www.mod.mil.gr/Pages/Main_Analysis_Page_3.asp ΥΠΕΘΑ «Ασύμμετρες Απειλές»,
- <http://www.tanea.gr/ellada/article/?aid=4682388>
- www.nato.int/docu/pr/1999